LIETUVIŲ

DIENOS

VASARIO 16-TOSIOS AKTO SIGNATARAI

LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY, 1966

1966 M. VASARIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius /Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois; Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Urban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto, Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Boston, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland, Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N H. — K. Daugėla; Hollywood, Cali. — P. Jasiukonis; Omaha, Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys; Washington, D.C. —Photo Alda, P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton,.Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without seperate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. **Single copy 65¢.**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood, California 90029 • Telefonas: 664-2910

VASARIS, 1966 METAI **FEBRUARY, 1966**
Nr. 2 (161), XVII metai **Vol. XVII, No. 2 (161)**

TURINYS / CONTENTS

Konsoliduojant jėgas, V. Rociūnas. 3
Tautinė drausmė reikalauja. Clevelando veiksnių pasitarimo rezoliucijos 4
V. M. **Romoje konsekruotas naujas vyskupas Lietuvai.** 5
Jaunimo peticija. 6
Spaudoje ir gyvenime. 6
"Gyvenimas sakyte sako", ištrauka iš A. Rudžio kalbos veiksnių konferencijoje. 7
J. Čiurlionytė, **Preliudas Fis-Dur,** iš atsiminimų apie dail. M. K. Čiurlionį. 8
Kotryna Grigaitytė, **Keista mano širdis.** Poezija. 9
Alė Rūta, **Pavakarys piliakalnio papėdėj.** Ištrauka iš pjesės. 10
KNYGOS IR AUTORIAI. Recenzijos, kronika. 11
N. Dalyvis, **"Dainavos" ansamblio dvidešimtmetis.** Iliustruotas reportažas. 12
J. Šatorius, **Jo malda buvo išklausyta.** Apie lietuvių kilmės aktorių Fr. Dantą. 16
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika..... 18
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika. 20

ENGLISH SECTION

Dr. J. J. Bielskis, **"Let The People Decide",** 21
Soviet Colonialism and Russification in the Baltic States. Statement by Sidzikauskas 22
A Letter from the Secretary of State —Dean Rusk. 24
Lithuanians Boost Viet Nam Fund. 24
LITHUANIANS MAKE NEWS 25
Lithuanian History in Stamps. LXXXIV. ..By A. Bernotas. 26

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover / Pirmasis

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimas, Vilnius, Vasario 16, 1918 — dail. J. Subačiaus paveikslas, užsakytas msgr. J. Balkūno ir puošiąs jo parapijos, Maspeth, N. Y., salę.

Dr. J. Basanavičius skaito Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktą; aplinkui sugrupuoti visi aktą pasirašę Lietuvos Tarybos nariai (20); priešais sėdi vėliau buvę du Lietuvos valstybės prezidentai: Aleksandras Stulginskis ir Antanas Smetona.

Iš visų aktą pasirašiusiųjų šiuo metu gyvi yra tik A. Stulginskis ir A. Klimas. (Abu gyvena Lietuvoje.).

This painting by artist J. Subačius "Declaration of Lithuania's Independence" (requested by Msgr. J. Balkūnas and hanging in his parish hall, Maspeth, N. Y.) shows Dr. J. Basanavičius, reading the Declaration of Lithuania's Independence; around him are members of Lithuania's Supreme Council who had signed the declaration. In the front row are two of the Council members who later became Lithuania's presidents. Of all those who had signed the the Declaration of Independence today only A. Stulginskis and A. Klimas are living (both are in Lithuania).

Back Cover / Antrasis

A. Žmuidzinavičiaus "Regėjimas".
Paveiksle vaizduojama iš kapų kylantis Vytis — laisvos Lietuvos simbolis.

"Vision" by A. Žmuidzinavičius.
The painting shows the symbol of independent Lithuania — Vytis (Knight) — rising from the graveyard. Vytis was the symbol of Lithuania many centuries ago, used on seals and documents of Lithuanian dukes and kings; Vytis was also the national symbol of Lithuania after it regained its independence in 1918.

Naujoji ALT valdyba susirinkusi pirmo posėdžio. Sėdi iš kairės į dešinę: L. Šimutis, buv. ilgametis pirmininkas (dabar ALT garbės pirm.) dabartinis ALT pirm. Antanas J. Rudis, pirmasis vicepirm. dr. P. Grigaitis, svečias — Lietuvos generalinis konsulas dr. P. Daužvardis, JAV LB centro valdybos pirm. J. Jasaitis. Stovi: J. Talalas, finansų sekr., dr. V. Šimaitis, vicepirm., E. Bartkus, sekr., T. Blinstrubas, vicepirm., dr. J. Valaitis, vicepirm. ir dr. K. Šidlauskas, protokolų sekretorius.

The new committee of the American Lithuanian Council.

Konsoliduojant jėgas

Clevelando konferencijos mintimis.

Turime prisipažinti, kad mūsų visuomeninis darbas, ar tai būtų politinio, ar kultūrinio pobūdžio, diena iš dienos sunkėja. Darbo laukai, deja, nemažta, o darbininkų eilės retėja. Vyresniosios kartos veikėjai greitesniu tempu pasitraukia iš lietuviškosios veiklos arenos; žymiai lėtesniu žingsniu ir gan retomis gretomis jų vieton stoja jaunesnioji karta.

Gal šitas jėgų persigrupavimas būtų ir sklandesnis bei našesnis, jei būtų grąžintas pasitikėjimas ir susipratimas tarp mūsų generacijų. Mūsų vyresnioji karta dažnai abejingai ir su rezervu pažiūri į mūsų jau čia mokslus baigusiųjų sumanymus bei pasiūlymus veiklos metodam pakeisti ir labiau prisitaikinti prie šių dienų reikalavimų. Jaunesnioji karta iš kitos pusės neretai perdaug pasitiki savo jėgomis bei savo siūlymų tikslingumu ir vyresniųjų patirtį šio darbo plonybėse ignoruoja.

Antra vertus, jaunoji karta, iš toliau ar arčiau sekdama mūsų vyresniosios kartos tarpusavio nesutarimus, dažnai nesveiką lenktyniavimą, tuščias diskusijas spaudoje, ginčus net dėl veiklos funkcijų pasidalinimo, atrodo, nenori bristi į balą, iš kurios nevisada švarus išeisi.

Šios problemos jau daug kartų yra atsidūrusios lietuvių posėdžių bei suvažiavimų darbų tvarkoje. Jau nekartą buvo mėginta susėsti prie bendro stalo ir visus klausimus nuoširdžiai persvarstyti ir konsoliduoti mūsų tremties lietuviškąją veiklą.

Po didelių pastangų Pasaulio Lietuvių Bendruomenei paėmus iniciatyvą, pagaliau prie bendro stalo susėdo — *Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Amerikos Lietuvių Taryba, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Laisvės Komitetas,* JAV ir Kanados lietuvių bendruomenės bei jaunosios kartos atstovai — Pasaulio lietuvių kongreso pirmininkas ir lietuvių studentų sąjungos pirmininkas. Pasitarimų eigą sekė ir Lietuvos diplomatinės tarnybos atstovas. Tai įvyko šių metų sausio 23 ir 23 dienomis Clevelande.

Neveltui todėl Vliko pirm. V. Sidzikauskas džiaugėsi, kad šis lietuvių veiksnių suvažiavimas tarė autoritetingą žodį, kad Clevelandas bus paženklintas kaip svarbaus naujo etapo pradžia mūsų šio pokario išeivijos veiklos istorijoje. Pasaulio įvykiai diktuoja, kad mes turime suglausti savo eiles. Turime būti vieningi ir drausmingi.

Dr. St. Bačkis, Lietuvos pasiuntinybės patarėjas Washingtone džiaugėsi, kad prie bendro stalo susėdo visų organizacijų, kovojančių dėl Lietuvos, vadovybės.

PLB vykdomasis vicepirmininkas St. Barzdukas, komentuodamas šį suvažiavimą, pabrėžė, kad po daugelio, ne tik šios, bet ir buvusiųjų PL Bendruomenės valdybų mėginimų, pasisekė sukviesti išplėstą veiksnių konferenciją. Anksčiau vis buvo siūloma daryti paskirų veiksnių konferencijas ir po to padaryti atskirus pareiškimus atskirais klausimais. To pasėkmė būtų buvusi, kad visuomenė būtų dar labiau dezorientuota ir dar sunkiau susivoktų, kur kokia institucija stovi. Pagaliau Vlikas PLB-ns minčiai pritarė ir Vlikas kvietė Altą ir Laisvės Komitetą, o PLB-nė — JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės ir jaunimo atstovus. Ir, pagal Barzduką, suvestos prie bendro stalo kartos, sutarta ir paskelbta nutarimai, ko iki šiol vis nebuvo galima padaryti. Pokalbis tarp senųjų ir jaunųjų kartų buvo naudingas ir pozityvus. */ Pabaiga sekančiame psl.*

Sausio 22 ir 23 dienomis Clevelande įvyko lietuvių veiksnių konferencija, kurioje dalyvavo Lietuvos Diplomatinės Tarnybos atstovas, ALT, VLIK, LLK, PLB, JAV LB, Kanados LB ir PLJK atstovai.

Iš kairės į dešinę — I eil.: **St. Barzdukas (PLB), A. Rinkūnas (Kanados LB), A. Rudis (ALT), L. Šimutis (ALT), J. Bačiūnas (PLB), V. Sidzikauskas (VLIK ir LLK), M. Lenkauskienė (PLB), dr. P. Grigaitis (ALTč, M. Rudienė (JAV LB), dr. S. Bačkis (Liet. Dipl. T.);**

II eil: **J. Ignatonis (JAV LB), E. Karnėnas (PLB), F. Eidimtas (JAV LB), S. Kairys (Kanados LB), E. Bartkus (ALT), L. Tamošauskas (Kanados LB), B. Bieliukas (VLIK), A. Gureckas (PLB), V. Vaitiekūnas (LLK), J. Audėnas (VLIK), G. Rinkūnaitė (Kanados LB ir PLJK), J. Simanavičius (Kanados LB), dr. A. Nasvytis (PLB), dr. J. Puzinas (PLB), T. Blinstrubas (ALT), J. Jasaitis (JAV LB);**

II eil. Z. Dailidka (JAV LB), J. Paštukas (JAV LB), J. Staniškis (PLB), V. Kleiza (JAV LB ir PLJK), dr. V. Šimaitis (ALT), Pr. Karalius (PLB), dr. B. Nemickas (VLIK), A. Zaparackas (PLJK), K. P. Žygas (PLJK), S. Lazdinis (PLB), V. Kamantas (PLB ir PLJK), P. Mikšys (JAV LB), dr. J. Valaitis (ALT), A. Mikulskis (PLB). Foto V. Pliodzinskas

On January 22 and 23 delegates from various Lithuanian organizations met for discussions.

Tautinė drausmė reikalauja

Clevelando pasitarimo sausio 22 ir 23 d. dalyviai, apsvarstę laisvųjų lietuvių su pavergtąja Lietuva bendravimo sąlygas ir kitus aktualiuosius reikalus, sutarė paskelbti šiuos pareiškimus:

1.

Vien savo skaičiumi laisvieji lietuviai sudaro beveik ketvirtą lietuvių tautos dalį. Gyvenamomis politinėmis sąlygomis, laisvieji lietuviai turi svarbią misiją Lietuvai. Jie su tautos kamienu dalinasi atsakomybe už tautos išlikimą ir jos politinę ateitį.

Savo dvasiniam, kultūriniam bei tautiniam tapatumui su savo tauta išlaikyti laisvieji lietuviai turi ko glaudžiau bendradarbiauti su Lietuva. Tačiau Sovietų Rusija, laikydama Lietuvos Respubliką okupuotą ir paverstą Sovietų Sąjungos dalimi, ne tik trukdo lietuvių tautai vykdyti laisvą apsisprendimą ir Lietuvos Respublikos suverenumą, bet taip pat sudaro kliūtį laisviesiems lietuviams normaliai bendrauti su Lietuva.

Nors Lietuvos teritorija tebėra okupuota, jos valstybinės institucijos krašte sunaikintos ir pati Lietuva faktiškai paversta Sovietų Sąjungos dalimi, tačiau tarptautinės teisės atžvilgiu Lietuvos Respublika tebėra. Sovietinė okupacija jos neišbraukė iš nepriklausomų valstybių bendruomenės. Jungtinių Valstybių, kaip lygiai ir kitų laisvųjų valstybių, Lietuvos Respublikos de jure pripažinimas tebėra galioje.

Šis Lietuvos Respublikos tęstinumas ir Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimas yra rekšminga atrama kovoje sovietinei okupacijai pašalinti ir lietuvių tautos laisvo apsisprendmio vykdymui atstatyti.

Todėl Sovietų Rusija visais būdais ir visomis progomis stengiasi sunaikinti Lietuvos Respublikos tęstinumą ir pasiekti Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą tarptautinį pripažinimą.

Sausio 22-23 d. Clevelande vykusios veiksnių konferencijos dalyviai posėdžio metu. Gale stalo stovi VLIKo pirm. V. Sidzikauskas; kairėje stovi PLB valdybos pirm. J. Bačiūnas.

At the discussion table.

Foto V. Pliodžinskas

KONSOLIDUOJANT JĖGAS...

Atkelta iš pirmo puslapio

To pasitarimo rezultatais buvo patenkintas ir jaunimas, kurio vardu kalbėjo Pasaulio Jaunimo kongreso pirm. A. Zaparackas ir PLB ryšininkas prie Vliko A. Gureckas, užakcentuodamas, kad dar nebuvę tokios rūšies konferencijos, kur dalyvavo tiek jaunosios kartos atstovų. Nors ir esanti įtampa tarp kartų, bet jaunoji karta stovinti ant Nepriklausomos Lietuvos pagrindų. Šioje konferencijoje buvę išlyginti nuomonių skirtumai, ir vyresnioji karta parodžiusi daug supratimo jaunimo atžvilgiu.

Lietuvių Kultūros Fondo pirm. Z. Dailidka džiaugėsi, kad visos problemos buvo sudėtos kartu ir suvažiavimas vyko nuoširdaus bendradarbiavimo nuotaikoje.

Spaudos konferencijoje min. V. Sidzikauskas užakcentavo, kad jokių nesutarimų tarp Vliko ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nėra. Esą sunku pravesti aiškią liniją tarp politikos ir kultūros. Dirbant lietuvišką darbą bendradarbiavimas yra neišvengiamas. Dažnai vieni atliekame kitų darbus.

Jei jau šioje konferencijoje ir nebūtų nieko daugiau padaryta, tai šis kartų "susitaikymas" ir visų mūsų veiksnių bendra kalba būtų didelė dovana jaunimui Jaunimo Metų proga. Ir duok, Dieve, kad ši Clevelando konferencijos nuotaika ilgiems laikams būtų darbų įkvėpėja ir kelrodis, kad galėtumėme prisitaikinti Horacijaus žodžius, kad — išvykdami iš savo krašto pakeitėm tik padangę, bet ne savo dvasią.

V. Rociūnas

Visų lietuvių yra tautinė pareiga vengti bet kurių veiksmų, kurie galėtų kenkti Lietuvos Respublikos tęstinumui ir tiesiog ar netiesiog talkintų okupantui įteisinti savo agresiją prieš Lietuvą.

Okupantui šiek tiek pravėrus geležinę uždangą, laisvieji lietuviai pradėjo, tegu tik ribotą, privatų asmeninį bendravimą su savo artimaisiais okupuotoje Lietuvoje ir Sibiro tremtyje. Iš laisvojo pasaulio prasidėjo į aną pusę laiškai, dovanų siuntiniai, iš anos pusės — laiškai, spauda, dovanėlės.

Be to, pagal Sovietų Sąjungos su Vakarų valstybėmis pasirašytas vadinamų kultūrinių mainų sutartis, Sovietų Sąjungos delegacijų, profesinių, sportinių ir turistinių grupių sudėtyje kartais pasirodo ir lietuvių, paprastai partiečių ar sovietinių pareigūnų; taip pat atskiri lietuviai iš Amerikos, Kanados ir kitų kraštų apsilanko Sovietų Rusijoje, o iš ten ir okupuotoje Lietuvoje.

Įgalindamas laisvusius lietuvius šiek tiek bendrauti su pavergtaisiais, okupantas siekia laisvuosius lietuvius pripratinti prie Lietuvos užgrobimo ir jo pripažinimo. Okupantas siekia laisvųjų lietuvių bendravimą su pavergtaisiais broliais paversti talkininkavimu okupacijai ir Lietuvos inkorporacijai į Sovietų Sąjungą.

Nors Lietuvos Respublikos tęstinumas ir Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą, paverčiant ją "LTSR", nepripažinimas apsprendžia laisvųjų lietuvių bendravimo su pavergtąja Lietuva pobūdį ir turinį, bet praktikoje susiorientuoti, kas esamomis sąlygomis yra galima ir ko reikia vengti, sunkina ta aplinkybė, kad okupuotoje Lietuvoje yra susovietintas visas visuomeninis ir kultūrinis gyvenimas. Visas okupotos Lietuvos gyvenimas yra Maskvos kontroliuojamas, neišskiriant nei knygų bei gaidų leidyklų, nei meno institucijų, parodų ir teatrų, nei mokslo ir mokymo įstaigų, nei kultūrinių organizacijų. Okupuotoje Lietuvoje yra tik vadinamos "LTSR" įstaigos bei organizacijos. O laisvųjų lietuvių bendravimas su vadinamomis "LTSR" pareigūnais, įstaigomis ar organizacijomis būtų tolygus Lietuvos Respublikos tęstinumo ir Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo atsisakymui.

TAUTINĖ DRAUSMĖ REIKALAUJA, kad tol, kol Sovietų Rusija laikys Lietuvą okupuotą ir paverstą Sovietų Sąjungos dalimi, laisvieji lietuviai santykiuose su okupuotos Lietuvos gyventojais ribotųsi bendravimu tik privačioj asmeninėj plotmėj.

2.

Šiais metais rengiamųjų Vasario 16 dienos minėjimų proga stengiamasi stiprinti lietuvių tautos kovos ryžtas prieš sovietinę Lietuvos okupaciją, sutelkiant tai kovai galimai daugiau piniginių išteklių, o minėjimų rezoliucijose, be kitų dalykų, prašoma J.A.V. vyriausybės neratifikuoti jos su Sovietų Sąjunga pasirašytosios konsuliarinės sutarties.

3.

Pritariama Jaunimo Metų programa ir raginama lietuvių visuomenė visomis priemonėmis ją remti ir joje dalyvauti.

4.

Vertinama kiekviena laisvės kovos iniciatyva, tačiau siekiama, kad ji būtų suderinta su Lietuvos laisvinimo veiksnių politika ir taktika.

5.

Ryšium su 1968 metais įvykstančia Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 50 metų sukaktim, skatinamos visų laisvųjų lietuvių organizacijos tinkamai pasiruošti šio reikšmingo lietuvių tautos politinio įvykio tinkamam paminėjimui.

6.

Pageidaujama laisvųjų lietuvių vadovaujančiųjų institucijų glaudesnio bendradarbiavimo ateityje. (Elta).

Prel. J. Labukas-Matulaitis audiencijoj pas šv. Tėvą Paulių VI koncekracijos iškilmių išvakarėse. Iš kairės: prel. Č. Krivaitis, Vilniaus kapitulos vikaras, Jul. Voivods, Rygos ir Liepojos Apaštališkasis Administratorius, Popiežius Paulius VI, prel. J. Labukas-Matulaitis, (paskirtas Kauno ir Vilkaviškio dioc. Apašt. Administratorium), prel. P. Bakšys, Kaišiadorių ir Panevėžio kapitulų vikaras.

Rt. Rev. J. Labukas-Matulaitis on the eve of his consecration as bishop visits Pope Paul VI.

ROMOJE KONSEKRUOTAS NAUJAS VYSKUPAS LIETUVAI

Praėjusių metų lapkričio mėn. Romoje buvo konsekruotas mons. Juozapas Labukas-Matulaitis tituliariniu Mopteno vyskupu, Apaštališkuoju Kauno metropolinės archidiocezijos ir Vilkaviškio archidiocezijos administratorium Lietuvoje. Šventimus suteikė kadinolas Carlo Confalonieri, Šventosios Kongregacijos sekretorius. Jam asistavo mons. A. Samore, Šv. Kongregacijos Nepaprastų Bažnytinių Reikalų sekretorius, kuris per 6 metus yra darbavęsis Apaštališkoje Nunciatūroje Lietuvoje, ir L. Stefan, Eisenstadto (Austrijoje) vyskupas, mons. J. Labuko-Matulaičio studijų draugas.

Vyskupai — Pr. Brazys, V. Brizgys ir naujai konsekruotasis J. Labukas-Matulaitis.

Three Lithuanian Bishops: P. Brazys, V. Brizgys and J. Labukas-Matulaitis.

Naujasis vyskupas gimė 1894 m. sausio 19 d. Giriakonių kaime, Butrimonių parapijoje. Baigęs pradžios mokyklą, įstojo į Vilniaus I gimnaziją-liciejų, kur baigė šešias klases. Brandos atestatą įsigijo prisirengęs privačiai.

1912 m. įstojo į Vilniaus seminariją. Kunigu buvo įšventintas 1918 m. gegužės 26 d. ir paskirtas darbuotis žąslių ir Kalesnykų parapijose. 1922-22 vikaravo Švenčionyse ir ten pat buvo liet. ir lenkų gimnazijų kapelionu. Dėstė lotynų ir lietuvių k., dirbo su lietuvių organizacijomis, įsteigė biblioteką ir dvi prieglaudas našlaičiams ir jas išlaikė. Karo metu važinėjo po kaimus ir rinko maistą našlaičiams.

/ Nukelta į sekantį puslapį

J. E. naujai konsekruotas vyskupas J. Labukas-Matulaitis.

Bishop J. Labukas-Matulaitis, 71, was appointed Apostolic Administrator of the Kaunas Archdiocese and of Kaišiadorys diocese. The new Administrator was consecrated as Bishop on November 28, 1965.

NAUJAS VYSKUPAS LIETUVAI

/ Atkelta iš 5 psl.

Vilniaus vyskupas Jurgis Matulaitis 1922 m. išsiuntė kun. Labuką užsienin pagilinti studijų. Lankė Miunsterio ir Wuerzburgo universitetus Vokietijoje ir Friburgo universitetą Šveicarijoje, kur 1926 m. gavo mokslinį laipsnį iš sociologijos, parašęs disertaciją: Die Versicherung der Arbeiter in Baltischen Staaten.

Sugrįžęs į Lietuvą, darbavosi Kaišiadorių vysk. J. Kuktos kanceliarijoje, kur vėliau buvo generaliniu vikaru. Mirus vysk. Kuktai 1922 m., vienerius metus administravo jo diaceziją, kol buvo paskirtas vyskupu Teofilis Matulionis. Pastarasis paskyrė jį generaliniu vikaru. Nuo 1934 m. kun. Labukas-Matulaitis paskiriamas Jo Šventenybės Rūmų prelatu. 1946 m. gruodžio 18 d. prelatas Labukas buvo areštuotas ir deportuotas prievartos darbams Kazachstane, Sibire, kur išbuvo beveik 10 metų (iki 1955 m. lapkričio galo). Sugrįžęs iš tremties buvo vienintelės kunigų seminarijos Kaune profesorium. Dėstė kanonų ir civilinę teisę, lotynų ir prancūzų kalbas. Per tą laiką paruošė 30.000 žodžių lietuvių-lotynų k. žodyną.

1965 m. geguės 6 d. išrinktas metropolinės Kauno archidiocezijos ir Vilkaviškio archidiocezijos kapitulų kapituliariniu vikaru.. Eidamas šias pareigas dalyvavo II Vatikano ekumeniniame susirinkime drauge su kitais dviem kapituliariniais vikarais ir Metropolinės Vilniaus archidiocezijos administratorius — mons. Č. Krivaičiu ir mons. P. Bakšiu, kuris yra taip pat ir Kaišiadorių bei Panevėžio diocezijų administratorius. Jis buvo vienintelis Lietuvos vyskupas, dalyvavęs susirinkimo darbuose.

Naujo vyskupo motto: Dievas — mano viltis.

JAUNIMO PETICIJA

Jaunimo peticija yra šiemet rengiamo Jaunimo Kongreso darbų dalis ir proga visiems prisidėti prie to įvykio.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas Chicagoje birželio 30 — liepos 3 d. numato priimti deklaraciją-prašymą Jungtinėms Tautoms dėl grąžinimo Lietuvai laisvės ir valstybinės nepriklausomybės. Tas kreipimasis — tai ne tik kongrese dalyvaujančių pareiškimas. Tai yra Lietuvos nepriklausomybės reikalavimo daugybės balsas. Todėl Jaunimo Kongreso pareiškimas turėtų būti paremtas ir visų tų, kurie birželio 30 negalės būti drauge su tą pareiškimą skelbiančiu jaunimu, bet bus su juo savo mintimis ir valia. Jaunimo Kongresas siūlo lietuviams Amerikoj ir visuose kituose kraštuose nedelsiant pasirūpinti surinkti bent šimtą tūkstančių parašų, prisidedančių prie tos peticijos.

Parašų lapai — po 20 parašų kiekviename — jau išsiuntinėti. Jų trumpas tekstas parašytas anglų — Jugtinėse Tautose daugiausia vartojama — kalba. Kituose kraštuose vietinės lietuvių organizacijos, jeigu atrodytų reikalinga, gali tekstus išversti į atitinkamo krašto kalbą. Parašus rinkti ne tik iš jaunimo, bet iš visų lietuvių, o tap pat ir nelietuvių, pritariančių Lietuvos nepriklausomybės siekimui.

Parašus rinkti visur ir visada – iškilmėse, susirinkimuose, pobūviuose, prie bažnyčių, krautuvėse, mokyklose arba ir lankantis tuo reikalu į namus.

Kovo mėnuo — parašų rinkimo darbymetė.

Parašus rinkti iki gegužės 15 d. vėliausia; birželio 1 d. visi lapai turi būti atsiųsti Jaunimo Kongreso Komitetui adresu: Mr. V. Kamantas, 477 Cole Plaza, Willowick, Ohio 44094. USA.

Spaudoj ir gyvenime

Dėl melų ir "mainų"...

Ginčų mūsų spaudoje netrūksta. Jų nenorėtume didinti. Ne dėl polemikos su savaisiais. Kartais sunku benutylėti dėl tų balsų, kurie ateina iš "anos pusės" — iš okupuotos Lietuvos. Dėl melo ir fasifikacijų. Dažniausiai tokie "rašiniai" pasirašomi slapyvardžiais... Taigi — ar verta su autoriais, ir dar pasirašančiais slapyvardžiais, ginčytis? Ar yra prasmės polemizuoti su žmonėmis, kurie rašo arba sovietų ponams parsidavę arba jų priversti, jausdami į nugarą atremtą komunistinį čekisto naganą.? Ar ne geriau į visas jų nesąmones nereaguoti, šmeižtus praleisti negirdomis ir neaušinti burnos "dialogui" su tais, kurių ausys užkimštos kitaip, negu jis nori, kalbančiam?

Kartais taip, o kartais ir ne.

Yra mūsų spaudoje laikraščių (tikriau pasakius, gal tik vienas kitas), kurių manymu reikia okupuotame krašte matyti tik gera, jų spaudoje tik gera ir okupantų darbuose — taip pat tik gera. Minimi vardai tik teigiama prasme, rodomi paveikslai tik pozityvia prasme. Viskas krašte gražu, dailu, kūrybinga, žmoniška, nėra jokio persekiojimo, jokio teroro, visi kalbasi švelniai švelnutėliai, visur tik pienas ir medus teka, niekas šiurkštesnio žodžio nepasako, niekas tautiečių neprievartauja, niekas šmeižtais spaudoje nesisvaido, visi sau švedo dirigijuojami nekaltas liaudies daineles dainuoja ir tautinius šokius rytą vakarėlį šoka. ...

Bet daugelis mato kitokį vaizdą...

Kad kas kitaip mato ir girdi, laikraštis ant tokių tūžta, įmanytų — savo girnomis į miltus sumaltų.

99 procentai mūsų spaudos, reikia pasidžiaugti, neserga tokiuo daltonizmu ir mato ir girdi, kas tikrai anoj pusėj dedas. Tat negirdėti, nematyti ir tylėti bei nesakyti būtų tikras nusikaltimas; nusikaltimas prieš tiesą ir prieš tautą. Klaidinimas žmonių, kurie laukia tiesos. Drąsinimas okupuotos spaudos čekistų, kurie melų ir šmeižtų nepritrūks, tą patį jovalą maišydami šimtus kartų. Jų velniškas išradingumas neturi ribų nei saiko, jie gali iš nekaičiausios medžiagos sudaryti inkriminuojančius kaltinimus, kurie, geriau įsižiūrėjus, tėra tušti muilo burbulai. Bet jie juos plaka ir pučia be perstojo, ir šioje srityje komunistinio spaudos čekisto niekas nenugalės ir neviršys.

Ta dingstimi ir yra verta kartkartėmis parodyti savo žmonėms, koks yra tikrasis jų spaudos tonas ir su kuo kartais vienas kitas naivuolis pasišauna kultūriškai bendradarbiauti arba mainikauti. Toks mainas, žinoma, negeresnis, negu lietuviškos pasakos žmogelio mainas tabokos kapšiukais su velniu, kurio taboka kvepia tik tol, kol yra jo letenoje, o pasimainius virsta arklio mėšlu. Tokia yra ir "kultūrinių mainų" prasmė su komunistais.

Žinoma, kam patinka velnio taboka, tas ją tegul ir uosto, Bet tegul neverčia to daryti ir kitus.

Gražūs daiktai, negraži kalba...

Šį kartą norėčiau kartu su skaitytoju pavartyti, rodos, nekalčiausio turinio knygelę "Daiktų grožis". Jos tema — estetika. Kalbama apie grožį, puošiantį gyvenimą, apie aplinkos papuošimą, apie meno reišmę žmogui, aišku, komunistiniam žmogui, nes "buržuazinio" ar kurio kito pasaulio žmogus komunisto akimis žiūrint juk ne žmogus.

Kadangi sovietų santvarkos vergijoj buities sąlygos yra nepaprastai skurdžios, o darbas yra tikra vergija, autorius, pasirendamas savo autoritetais, kaip Marksas, Engelsas, Leninas ir daugybe mažesniųjų, bando įtikinti skaitytojus, kas turi gerinti buitį ir lengvinti darbą:

"Grožis turi ne tiek maloniai kutenti žmogaus akį, kiek gerinti ir lengvinti darbo, buities sąlygas."

Aptardamas klasinės visuomenės darbą, utilitarumą ir prekes bei darbininko padėtį, autorius taip samprotauja: "Kai darbas iš laisvos kūrybos pavirto sunkiu jungu, šis pakitimas atsiliepė ir jo produktams. Vis mažiau ir mažiau produktų buvo sukuriama pagal grožio dėsnius".

Argi tai ne komunistinio darbo charakteristika? Kai žmogus dirba kaip vergas, jam nesvarbu, ar jo padarytas daiktas bus gražus ar ne, o kai trūksta prekių, vartotojas griebia kiekvieną šlamštą, kurio pilna sovietinė rinka.

Ir toliau:

"Marksistinė-leninistinė estetika įrodė, kad materialiniai poreikiai, palyginus su estetiniais, yra reikšmingesni. Daiktų gamybos priežastis yra žmonių materialiniai poreikiai. Tačiau, kaip buvo minėta, estetinis pergyvenimas yra glaudžiai susijęs su utilitarine daikto paskirtimi, nes jis atsirado iš žmonių siekimo patenkinti savo materialinius poreikius, kaip išreiškė Marksas..."

"Marksistinė-leninistinė estetika meninį vaizdą aiškina..."

..."Markso žodžiais tariant, meninis vaizdas yra tas jausmas, kada žmogus 'stebi pats save savo sukurtame pasaulyje'" "Pavyzdžiui, naujųjų Suvažiavimų rūmų Maskvoje interjeras ne iliustruoja atskirus mūsų gyvenimo įvykius, bet perteikia tarybinės visuomenės pulsą..."

"Komunistinėje visuomenėje visa gamybinė veikla pakyla iki meninio lygio...Tarybinio žmogaus veikla turi visas sąlygas įgyti universalaus kūrybinio būdo bruožus... Laisvas tarybinių žmonių darbas, kaip vienas daiktų virtimo menu veiksnys, pasipildo kitu..." "...Mūsų visuomenės estetinio skonio idealas yra estetinis sugebėjimas įvertinti ir sukurti meno kūrinių arba kitų gyvenimo reiškinių grožį, konkrečiai siejant su praktine kova už komunizmo pastatymą..."

Senosios istorijos vergų darbo estetika, žinoma, niekas nesirūpino; ne tokie komunistai: kad daugiau išgautų iš darbininko, jie (įrodinėjo autorius) dirbtuvėje jam stengiasi suteikti ko daugiausia estetinio jausmo — dažnai šluoja grindis, kad būtų švari aplinka, pridėsto taikomosios dailės daiktelių: "Dažnai būna taip, kad įtemptai dirbąs žmogus staiga instinktyviai nukreipia savo žvilgsnį į seniai prieš jo akis stovintį keramikos daiktelį ir nepaprastai pasitenkindamas gėrisi jo grožiu..."

Niekas neabejoja, kad dirbančiajam daug maloniau atsikvėpiant, mesti žvilgsnį į bet kokį, kad ir keramikos daiktelį, bet tik ne į "raudonam kempely" pastatytą ar nupieštą komunistinį balvoną.

Ir vėl: "Todėl neatsitiktinai Marksas rašė: 'Sugebėjimas gėrėtis yra sąlyga gėrėtis, vadinasi pirmutinė priemonė gėrėtis, ir šis sugebėjimas yra žinomų įgymių, žinomos individualios **gamybinės jėgos vystymas**" (autoriaus pabraukta.)

Gerbiamieji, ar jums dar negana? O šitokiais samprotavimais parašyta visa 200 puslapių knyga apie grožį ir estetiką žmogaus gyvenime, apie meną ir jo įtaką žmogaus dvasiai, pradedant Sokratu, Aristoteliu ir Platonu, juos sulikviduojant ir aukščiausiu meno kriterijų autoritetu pastatant Komunistų Partiją.

Knyga gausiai iliustruota, jos autorius lietuvis, jeigu dar neina, tai netrukus eisiąs meninio politruko pareigas švietimo komisariate.

J. V-nas

Gyvenimas sakyte sako

Iš Antano Rudžio, ALT pirmininko, pareiškimo veiksnių konferencijoje Clevelande sausio 23-3 d.

Altas buvo sukurtas 1940 metais išimtinai Lietuvos išlaisvinimo tikslui. Jis to tikslo laikėsi iki raidės. Todėl jis įsigijo mūsų visuomenės pasitikėjimą. Todėl jis turėjo ir tebeturi gerą vardą tuose Jungtinių Valstybių valdžios sluogsniuose, su kuriais buvo ir yra reikalinga palaikyti nuolatinius kontaktus.

Altas nuo savo įsisteigimo dienos laikosi Amerikos valdžios linijos tarptautinių santykių atžvilgiu, nes Amerikos valdžia visada palaiko Lietuvos aneksijos nepripažinimą. Altas ir laikysis tos linijos, kurį davė prieglaudą mūsų išeivijai ir kuri palaiko Amerikos lietuvių pastangas kovoje už Lietuvos laisvę. Amerikos Jungtinių Valstybių vyriausybė 1940 metais liepos mėn. paskelbė Pabaltijo valstybių aneksijos nepripažinimą ir griežtai pasmerkė sovietų agresiją ir to laikosi iki šių dienų.

Mes šiandieną negalime laukti, kad Jungtinės Amerikos Valtsybės pasiųstų savo kariuomenę Lietuvai išlaisvinti. Šiandien negalim daugiau reikalauti, negu laiko sąlygos leidžia...

Mes kviečiame lietuviškąjį jaunimą jungtis ir dirbti su mumis. Lietuvių Jaunimo kongresas yra lauktinas ir yra vienas iš gražiausių žygių. Dirbdami su Bendruomene ir pasitardami su ja, jie atliks didelį darbą ir paliks stiprias vagas.

...Gyvenimas sakyte sako, kad Amerikos Lietuvių Tarybos vaidmuo politinėje Lietuvos laisvinimo veikloje nei kiek nėra sumažėjęs ir nesumažės iki bus pasiekta siekiamo tikslo — pavergtosios Lietuvos išlaisvinimo...

Gerai, kad šiandien visų veiksnių bei ryškiųjų bendrinių organizacijų atstovai suvažiavome į Clevelandą, kad susėstume prie bendro stalo tartis dėl tolimesnių veiksmų Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo byloje... Be kitko, šiandien būtų reikalinga ir naudinga, jei tai būtų šios konferencijos kompeticijoje, išryškinti net tokį reikalą: Jungtinių Tautų charta, — ar ja pasiremdami galime kelti Lietuvos nepriklausomybės bylą, ar ji yra kvalifikuota valstybes atstatyti nepriklausomam gyvenimui? Ligi šiol Jungtinės Tautos dar nesuteikė nė vienai tautai laisvės ir nepriklausomybės, tiktai priima jau laisvas tautas savo nariais. Jei taip, ar mes esame pasirengę Lietuvos bylą iškelti ir ar yra paruoštos atskirų tautų bei valstybių delegacijos palankiai į mūsų reikalą pažvelgti? Šiuos klausimus tenka statyti todėl, kad šiuo metu pas mus yra dideli nuomonių skirtumai, esama nesutarimo ir nesuvokimo.

Viena veiklos sritis pas mus nėra susilaukusi pakankamo dėmesio. Tai kova prieš sovietinį kolonializmą. Kai didžiosios vadinamos kolonialinės valstybės patenkino savo valdomų tautų reikalavimus kurtis laisvomis ir nepriklausomomis valstybėmis, Sovietų Rusija nė vienai tautai nesuteikė laisvės, bet dar daugiau jų pavergė. Siekia ir daugiau jų pavergti, kad padidintų savo kolonialinę, komunistinę imperiją. Tai žinant, visiems lietuvių veiksniams turi būti viena svarbiausių pareigų kovoti prieš sovietinį kolonializmą. Reikia ieškoti tinkamų kelių ir priemonių jį kelti Jungtinių Tautų organizacijoje. Altas privalo to siekti per JAV vyriausybę ir jos ambasadą prie Jungtinių Tautų. Vlikas ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė privalo veikti globaliniu mastu, kontaktuojant kitų kontnentų valstybių vyriausybes ir jų delegatūras Jungtinėse Tautose. Suprantama, ši veiksnių akcija turi būti gerai koordinuota. Ji neprivalo eiti partizaniškai. Ji turi eiti mūsų pripažintų veiksnių programų ribose. Ir jaunimo žygiai, kokie jie bebūtų, reikia pakreipti tikslingesniu keliu. Jei to nebus, mūsų veikloje pasidarys chaosas...

...Altas savo veiklai ateityje turi ir naujų planų, kurie bus atskleisti ir visuomenei paskelbti po to, kai jie jie bus jau aptarti centro valdyboje. Šiuo metu visos galimos jėgos bus sutelktos pasiruošti sėkmingam Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimui visose lietuvių vietovėse Amerikoje... Šiems darbams prašau visų talkos, stiprios, vieningos talkos. Sukauptomis, bendromis jėgomis daugiau nuveiksime.

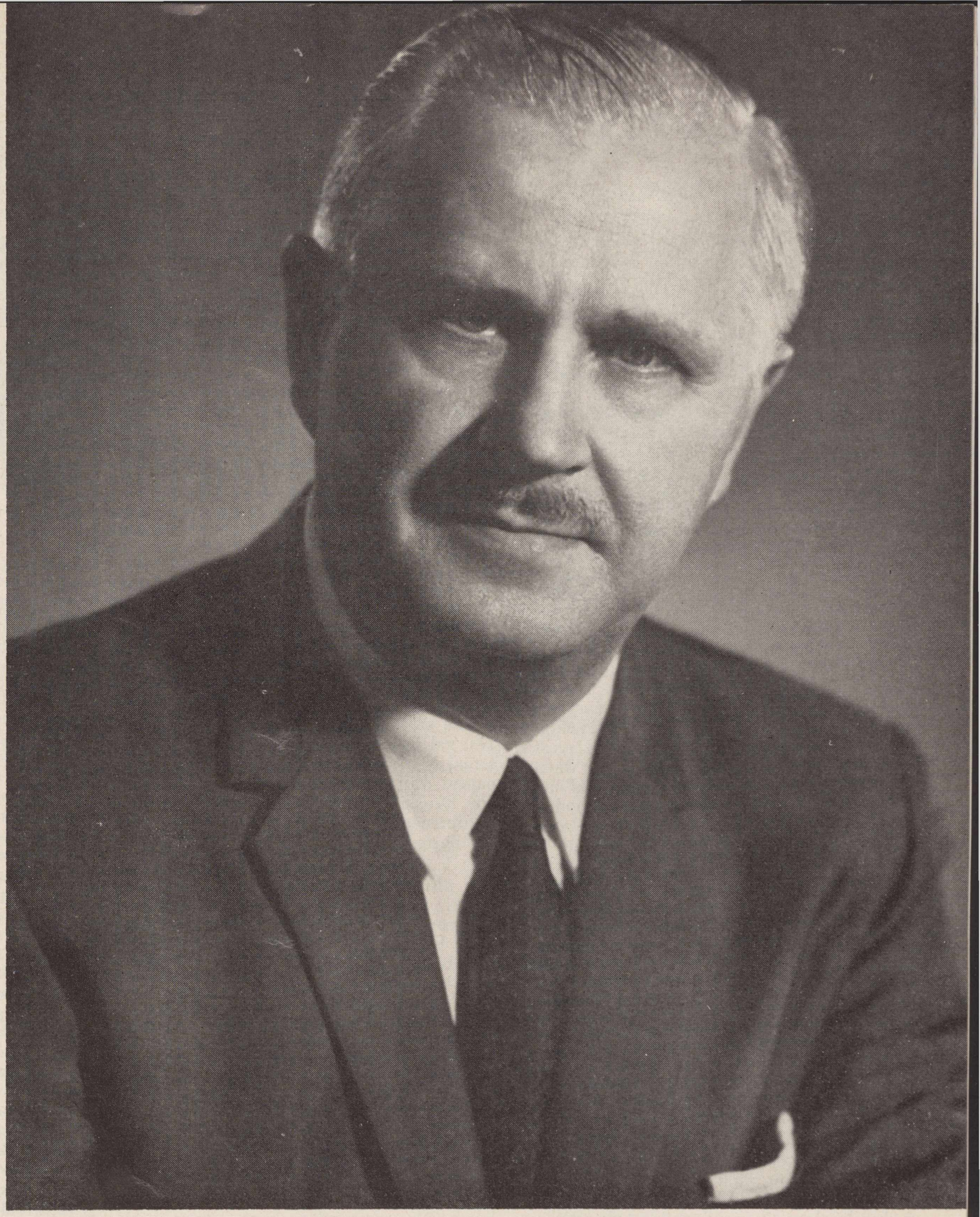

ANTANAS RUDIS, naujasis ALTo pirmininkas
A. Rudis, newly elected president of the Lithuanian American Council, Inc.

Preliudas Fis-Dur

Iš atsiminimų apie M. K. Čiurlionį

Rašo *Jadvyga Čiurlionytė*

Druskininkai turėjo ne varpininką, kaip paprastai, bet varpininkę-moterį Jokūbienę. Kaip aš ją atsimenu, ji buvo nedidutė, sena, bet stipri, nors ir kiek sulinkusi moterėlė. Žiemą ji būdavo didele skepeta kryžmai per krūtinę apsirišusi, užpakaly ją į didelį mazgą sumezgusi. O vasarą ryšėdavo balta, visada švaria skarele. Jokūbienė gyveno klebonijos kieme, mažytėje kamarėlėje, pastatytoje prie malkinės. Jos kamarėlė buvo švarutė, o ant baltai užtiestos lovos kūpsojo penkios viena ant kitos sudėtos pagalvės. Tai buvo visas jos turtas ir pasididžiavimas. Druskininkų žmonės pajuokdavo ir erzindavo senę Jokūbienę, kadangi ji, nors jau dvidešimt metų buvo Druskininkų – tokio šaunaus kurorto – varpininkė, – neišmoko lenkų kalbos ir kalbėdama maišydavo lietuviškus žodžius su lenkiškais arba taip iškraipydavo lenkiškuosius, kad vos galima buvo suprasti, ką ji nori pasakyti. Jos visokie posakiai plito po miestelį ir juokino sulenkėjusius gyventojus. Tie gyventojai, nors ir patys kalbėjo lenkų žargonu, bet iš vasarojančių ponų išmokę varšuvietiškai švebeldžiuoti, nepaprastai tuo didžiavosi. Taigi tokie Jokūbienės posakiai, kaip "dzvonilaš, dzvonilaš, i vievurka nutrukulasia" arba "Vsiška moja turta ciktai lužka ir poduška" ir t. t., linksmino gyventojus. O tuo tarpu Jokūbienė visai nebuvo linkusi juokauti. Ji buvo tyli, rami senutė, labai darbšti, nes ji pati viena išvalydavo bažnyčią, išmazgodavo grindis, iššluodavo šventorių ir padėdavo zakristijonui visokius kitokius darbus dirbti. Laisvu laiku Jokūbienė verpdavo kitiems linus ir vilnas ir niekuomet rankas sudėjusi nesėdėdavo. Ji vengdavo eiti pas kaimo bobeles, kurios, nors pačios tarpusavy kalbėdavo lietuviškai, – su Jokūbiene tyčia užvesdavo kalbą lenkiškai, norėdamos iš jos pasijuokti. Jokūbienė tad buvo atsiskyrėlė. Kiekvieną rytą ji keldavosi anksti ir, sutvarkiusi bažnyčią, lipdavo į varpinę skambinti, šaukti žmones. Varpai buvo tik du: didysis ir mažasis. Vienas storu balsu, kitas – plonu. Bet Jokūbienė mokėjo jais taip skambinti, jog atrodydavo, kad jų pilna varpinė. Ir kiekvienu atveju ji kitaip skambindavo. Paprastą dieną ji skambindavo tik mažuoju, ir jis skambėdavo kažkaip graudžiai, lyg skųsdamasis, lyg kažką žmonėms primindamas. Tai buvo kasdienio rūpesčio garsas – juk žmogus toks varganas, silpnas, taip maža jo gyvenime džiaugsmo. Taip labai jis prisirišęs prie savo mažyčių vargų vargelių ir rūpestėlių. Ne, tokiomis dienomis išdidžiai tylėjo didysis varpas. Jam buvo skirta skelbti žmonėms kažką nepaprasta, šventadieniška, ir jo balsas buvo iškilmingas, skambus. Jis ilgai ir toli buvo aido nešamas, net į anapus ežero ir dar toliau. O miško tankumynuose užklydęs, jis buvo pušų liūliuojamas, ant šakų, lyg ant rankų nešamas į tolimas plačias Raigrado pievų erdves. Toks buvo didysis varpas. Todėl ir Jokūbienė elgėsi su juo pagarbiai ir kas dieną jo nejudindavo. Bet kai būdavo atlaidai, ateidavo didžiojo varpo diena. Jis, skambėdamas kartu su mažuoju ir jį kur kas pralenkdamas, džiūgaudavo dėl savo pergalės.

Pati Jokūbienė mėgdavo kalbėti apie savo varpus ir pasakoti, kaip jie ginčijasi: "Tu geriau nutilk, – sakydavo didysis varpas, – tau nėr ko lygintis. su manim; aš esu iš gryno špyžiaus nulietas ir ponas Viežbovskis daug sekmadienių apėjo su padėklu rankoje bažnyčią, kol surinko mano nuliedinimui pinigus. Aš nemėgstu taip tabaluoti liežuviu ir rėkauti kaip tu – lyg kas nuo tavęs devintą kailį luptų". – "Gera tau sakyti, – atsikerta mažasis varpas, – tu esi sunkus ir nerangus, todėl Jokūbienė tingi tave judinti. Ana va, ir virvė nutrūko, kai ji tavim į gaisrą skambino. O aš lengvas ir skambus – mane toli girdi, nors ir lengva mane išjudinti." Didysis varpas išdidžiai nutildavo. Bet neiškentęs pridurdavo: "Kai aš skambinu, tai susirenka pilnas šventorius baltomis šilkinėmis skarelėmis pasipuošusių moterų. Iš bažnyčios vidaus pakvimpa kadugio smilkalais, ir girdėti žvangučiai, tokie skaidrūs, skambūs. Pro atviras duris iškiša vėliavos savo spalvotomis skraistėmis papuoštas galvas ir žengia viena po kitos, iškilmingai pavėjui plevėsuodamos. O vargonų visos dūdos groja. O tai labai gražu, supranti?" Taip ginčijosi varpai, o Jokūbienė tampė kiek įmanydama virves ir klausėsi jų kalbos. O! kad tai būtų dar kokie keturi varpai, kaip galima būtų juos suderinti, kaip linksmai jie skambėtų. Pas mus suplauktų ne vien Druskininkų gyventojai, bet iš viso krašto, gal ir iš Merkinės, iš jos tėviškės, gal išgirstų ir jos amžiną atilsį tėveliai, seniai Merkinės kapuose besiilsintys ir nežinantys, kad ji, Marcelė Jokūbienė, jų duktė, yra Druskininkų varpininkė. Taip galvojo Jokūbienė, o jos širdis išdidžiai plakė, ir džiaugsmas pripildydavo krūtinę.

O kai Druskininkus ištikdavo gaisras, tai pati pirmoji Jokūbienė jį pastebėdavo; užlipus į varpinę, ji taip smarkiai duodavo abiem varpais, kad visi, kas gyvas, pabusdavo ir bėgdavo su kibirais gelbėti. Ir tolei ji skambindavo, kol žmonės užgesindavo gaisrą arba kol likdavo besmilkstantys namų pamatai, pastiręs dūmtraukis ir pelenų krūva.

Gražiausiai Jokūbienė skambindavo vakarais – vakarinei maldai. Ji ilgai, vienodu ritmu skambindavo mažuoju varpu, o vakaro tyla skleidė jo garsą po nusileidžiančios saulės apšviestą ežerą. Nuo ežero tuomet kildavo melsvas rūkas, o už ežero kapuose ryškesni darėsi aukštai iškilusių pušų juodi šešėliai. Tai buvo tyli vakarinė giesmė tiems, kurie ilsisi ten už ežero, įsiklausę į šimtmečių pušų ošimą. Tai buvo it tylios ašaros, krentančios ant motinos kapo, aitrios ir gailios.

Pabaigai Jokūbienė iš lėto triskart sudaužd davo didžiuoju varpu. Ir dar tris kartus, ir dar tris kartus... Ši varpų muzika buvo taip susiliejusi su visu aplinkiniu pasauliu, su vakaro tyla, su juodu, mirtina tyla apgaubtu šilu, kylančiu iš ežero melsvu rūku, jog atrodė, kad tai iš pat žemės širdies kylantis himnas besileidžiančiai saulei.

Muzikas prof. J. Žilevičius pernai metų "Drauge" (XII.24) išspausdino atsiminimų pluoštą "Pora vasarų Plungėje su Čiurlioniu". Ten jis tarp kito ko mini, kaip Č. savo kasdienius skambinimus baigdavo savo jau anksčiau parašytais kūriniais: "...skambindavo, net pakartodamas, labai nuotaikingą savo preliudą, vaizduojantį varpus, skambinančius vakarinei maldai." Čia perspausdiname Č. sesers atsiminimų ištrauką, kur ji pasakoja, iš kur kompozitorius paėmė tų "vakarinių varpų" motyvą.

M. K. Čiurlionis **Varpinė** / Bell Tower

Tai buvo muzika. Ir tos muzikos ilgai klausydavosi mano brolis. Kartą jis klausydamasis pasakė: "Kas tą senutę išmokino taip gražiai skambinti? Tie jos vakariniai varpai labai savotiški. Dar niekad negirdėjau taip įdomiai ir nuotaikingai skambinant." Ir iš tikrųjų – vakarinė varpų muzika buvo savotiškas meno kūrinys, sukurtas senelės varpininkės iš dviejų skirtingų tonų, iš plakančios širdies ir tylių atodūsių supinto ritmo.

Aš mėgdavau, eidama į Ratnyčios upelį, užsukti į Jokūbienės kamarėlę. Vasarą visada jos durys būdavo plačiai atdaros, nes kamarėlės langas buvo toks mažytis, kad jis vos vos apšviesdavo jos vidų. O Jokūbienė mylėjo vaikus. Mano broliukams ji leisdavo kai kada varpais paskambinti, o kai aš ateidavau, tai ji būtinai ką nors ištraukdavo iš savo mažytės spintelės mane pavaišinti: tai kisieliaus lėkštelę, kurią jai buvo atnešusi klebonijos šeimininkė, tai pyragėlį. Aš drovėdavausi imti iš jos, nes man atrodydavo, kad ji pati nieko nevalganti, tik visa vaikams išdalinanti – tokia ji buvo vaišinga ir gera moterėlė. Vėliau aš supratau, kad ji jautėsi labai vieniša tarp pasipūtusių miesčionėlių ir mėgdavo bent su vaikais pašnekučiuoti. Aš kažkaip intuityviai suprasdavau jos kalbą ir iš simpatijos jai stengiausi taip pat kraipyti ir maišyti žodžius kaip ir ji, kad tik būtų didesnis tarp mūsų susipratimas. Taip pasišnekėjusios, mudvi išsiskirdavome, o ji man dar pagrasindavo iš tolo, kad pati viena nesimaudyčiau Ratnyčėlėje, nes galiu prigerti. Nežinojo vargšė, kad aš bijojoau maudytis kaip kačiukas ir mėgdavau tik žiūrėti į vandenį ir valandomis klausytis, kaip Ratnyčios upelis čiurlena ir ypač kaip jis šniokščia, plaukdamas per maudyklių krioklius.

Jokūbienė ateidavo kartais ir pas mus, bet į kambarį neidavo, o šildydavosi prie židinio virtuvėje ir gerdavo arbatą su uogiene. Tai būdavo labai skanu. Išraudusi Jokūbienė retkarčiais persimesdavo su mama keliais žodžiais, o kartais užeidavo jai tokia plepumo aistra, kad ji šnekėdavo ir šnekėdavo it šnekutis pavasarį, pasakodavo ir pasakodavo, o mama klausydavo ir lyg pritardama galva linguodavo. Aš tik suprasdavau, kad ji kažką apie Merkinę kalba, apie savo tėviškę, į kurią ji kartą per metus nueidavo pėsčia (4 mylias). O mums, vaikams, ji pasakodavo apie savo varpus.

Vieną kartą, jai bekalbant, į virtuvę įėjo Kastukas ir pasisveikinęs su ja pasakė: "Na, ir muzikantas gi tu, Jokūbiene." Jokūbienė įsižeidė ir išdidžiai atsakė: "Koks aš tau muzikantas. Aš varpais skambinu." Čia prasidėjo ilgas pokalbis kažkokia laužyta kalba, bet aš jo neatsimenu. Po to išgirdau Kastuką grojant preliudą Fis-dur, kurį jis parašė Jokūbienės "varpų muzikos" įkvėptas. Man ši muzika buvo nenauja, – aš ją daug kartų ir anksčiau buvau girdėjusi. Ji buvo sukurta, kai mirė senis Lukošius. Ir ji man kažką primindavo, bet aš nežinojau aiškiai ką. Šį kartą visai aiškiai pajutau, kad tai "Jokūbienės varpų muzika", praturtinta mano brolio melodija ir harmonija.

Jokūbienė mirė didvyrės mirtim. Tai buvo 1914 metai. Rudeniop ramiuosius Druskininkus pasiekė negirdėta, nepaprasta žinia – prie Druskininkų artinasi frontas. Vokiečiai artinasi prie Nemuno, ir ties Druskininkais ruošiami sutvirtinimai, kasami apkasai jiems atremti ir atgal nublokšti. Jau savaitė, kai karo komendanto paskelbta, kad gyventojai išsikraustytų iš miesto, nes jis bus apšaudytas ir ties juo bus kautynės. Tad žmonės, vieni prikrovę vežimus, kiti pėsti su maišais ant pečių traukė ir traukė būriais plentu – vieni kur nors į kaimą pas gimines, kiti, ieškodami prieglobščio, keliavo į tolimus Rusijos miestus. Tuo metu mūsų tėvelis gulėjo mirties patale. Jis sirgo vėžiu ir astma ir labai kentėjo, o su juo kentėjo ir motina ir kiti artimieji, susiglaudę prie lovos. Buvo nutarta niekur nesitraukti. Kaip bus, taip bus, bet tėvo judinti, drumsti jo paskutines valandas negalima. Tad motina, Jonukas, Valė ir atvažiavusi iš Vilniaus su tėvu atsisveikinti vyriausia sesuo budėjo prie ligonio, slėpdama nuo jo tikrą padėtį. Išvažiuodamas gydytojas pasakė, kad tai paskutinės tėvelio dienos, o gal ir valandos. Prie prislėgtos namiškių nuotaikos prisidėjo ir susirūpinimas besiartinančiu pavojumi. Kaskart arčiau buvo girdimi patrankų šūviai. Tėvelis mirė. Tylų rudens vakarą graudžiai praskambėjo bažnyčios bokšte varpas. Jokūbienė ilgai skambino mažuoju varpu, prijuoste šluostydama ašaras. Ji sapnavusi, kad senasis vargonininkas taip liūdnai grojo vargonais, o vėliau nulipęs šaukėsi ją eiti su juo kartu anapus ežero. Baigdama skambinti, Jokūbienė triskart sudaužė didžiuoju varpu ir sustojo, po to vėl tris kartus ir dar tris, visai taip, kaip Kastuko preliude. Jau temo, ir ji mačiusi, kaip nuo varpinės į anapus ežero, kur buvo kapai, nuslinko baltas šešėlis, lyg švelnaus vakaro vėjelio vejamas. Kita diena buvo saulėta, rami, tokia skaidri ir visa lyg aukso spinduliais švytinti. Tik besiartiną patrankų šūviai drumstė tą šventąją tylą ir tą švelnų liūdesį, lydintį seną vargonininką į kapus. Susirinko mažas būrelis žmonių, nes Druskininkai jau buvo ištuštėję. Jonukas gražiai aptaisė kapus, Valė surinko paskutines darželio gėles vainikui ir kapams papuošti.

Vos grįžus po laidotuvių namo, buvo nutarta susirinkti reikalingiausius daiktus ir keliauti į Vilnių. Staiga neišpasakytas trenksmas sukrėtė visus; tuoj po jo antras, trečias... Bematant iškrito visi langų stiklai. Po to virš Druskininkų pakilo dūmų stulpas ir liepsna. Namiškiams jau nebebuvo laiko svyruoti, pasiėmę po ryšulėlį, užrakinę namus, visi išbėgo į plentą, baisių šovinių trenksmo lydimi. Motina pasakojo, kad kai jie bėgo pro bažnyčią, dairydamiesi į virš turgaus kylančius dūmus, / *Pabaiga 17 psl.*

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

KEISTA MANO ŠIRDIS...

Keista mano širdis

Svajoju apie meilę –
Kristalo taurę
Ir sidabrinį šaukštą.
Kokie menki troškimai... – – –

– – – – – – –

Dainavo pagiry
Basa, sulyta piemenaitė.
Dainavo apie žemuogę,
Išsirpusią ir kvapią,
Kurios joks paukštis nepakeltų.
Tai buvo mano motina. –

Pridengus plaštaka
Akis nuo saulės,
Ji klausėsi ritmingo dundesio
Vandens malūno,
Pajutus gomury nuskintą saldesį
Ir šviežios duonos šiltą plutą. – – –

– – – – – – –

Mano mylimasis siaurom akim.
Jo matinė oda dramblio kaulo gelsvumo.
Ir kalbam apie brangius kvepalus.
Pro dangorėžį atplaukia vėjas,
Atnešdamas žemuogių kvepėjimą
Ir užpučia flakonuose garsius vardus.
Mano mylimasis žada:
Lėktuvą,
Laivą,
Meilę...
Ir viską kartu.
Aš vos girdžiu...
... Duslus malūno ritmas,
Piemenaitės daina,
Užlieja dangaus ir jūrų mėlynumą.

Keista mano širdis.

Kelionė

Pilkas dangus ir asfaltas.
Ir asfaltas kaip dangus.
Pelke greitkelis nukaltas,
Pelkėj skęsta ir asfaltas ir dangus.

Abiem pusėm šviesos driekias,
Tamsios šviesos – kaip diena.
Čia pamerkia, čia palieka
Grakščiam vingy, viena kitą lenkdama.

Lekia pakelės, net šoka,
Tiltai krūpčioja piktai.
Plūsta vėjas Don Kichotas,
Kam sulūžo jo malūnai ir sparnai.

Koncertas

(Su Darium Lapinsku)

Akordų laiptais
Nustraksėjo paukštis.
Fontanais liejas jo giesmė.
Pasvyra bokštas tartum girtas,
Ir užsimerkia
Nualpusi žvaigždė.

Erdvių tyloj sudūžta varpas,
Užkliūdamas už debesų!
O krisdamos skeveldros vario
Šaukia vardais visų šventų!

Kai lėkštės skraidančios
Kaktomis trenkia,
Dangorėžiai joms kelia kepures.
Nutyla, devyniais balsais
Giedojęs paukštis,
Tik aidas jo graudus
Per kalnus plaukia,
Per girias devynias ir marias.

Dialogas

– Sakai – kraujo gana,
Sakai – ašarų gana – – –

– – – – – – –

– Mane kelia aukštyn,
Mane neša pirmyn
Tik jaunystės daina.
Horizontai visi
Kai žydėjo gaisru,
Man motulės glėby
Buvo šilta, šviesu.
Užsimerkt, negalvot,
Užsikimšti ausis!
Tegu lapą atvers
Įmantri dabartis.
Žėri auksas aplink,
Tiktai ranką ištiesk,
Tik ištiesk ir paimk!
Supa laisvė plati,
Jos aprėpt negali.
Akmenėliai kely
Išbarstyti maži, –
Taip lengvai, taip lengvai
Juos paspirti gali...

– – – – – – –

– Puikuonėle trapi,
Jei suklupsi kada,
Su išplėšta širdim,
Prie sūnų, prie savų...
Sužinosi ir tu,
Kada kraujo gana,
Kada ašarų gana.

Dukružėle brangi,
Nežinok, nežinok niekada!
Kada kraujo gana...

Anupras, Dūda, Ona — J. Janušauskas, V. Gilys, E. Dovydaitienė.

PAVAKARYS PILIAKALNIO PAPĖDĖJ

Ištrauka iš Alės Rūtos pjesės "Ant liūnų krašto"

III veiksmas, I scena

Nedidelė aikštelė piliakalny. Krūmai, po senu medžiu. Pakalnės laukų vaizdas. Girdėti toliau esančios gegužinės garsai: muzika, dainos, rateliai, šūkavimai. Pradžioj pavakario šviesa, paskui temsta.

Pivariūnai ir Dūda kalbėdamiesi grįžta iš gegužinės.

DŪDA

Čia nais, rami vietelė. Taip ir traukia ant pievutės prisėst.

ANUPRAS

Ogi pavirskim, Juozapai, ir tiek. Nusmilko net kojas bestoviniuojant, į jaunimą besidairant. Reikėjo čia man vilktis. Niekas namie nepasiliko, dar karvė, kad kokia, apie krūmokšnius virvę apsisukus, užsismaugs. Pamiškėj pririštos...

ONA

Piktai.

Tuoj čia ims ir atsitiks kas! Išėjai pasižmonėti, tai ir džiaukis. Visa tvarkoj palikom. Dievulis pasaugos, kol namie nesam.

DŪDA

Gerai sakai, Pivoriūniene. Reikia ir asipūsti, pasilinksminti. Kai dirbi, tai dirbi; o iškėlei koją į žmones, tai naudokis proga! Prisižiūrėk ir prisiklausyk, kad ilgam užtektų!

Sėdasi.

Būdavo, ir Amerike — žmonės nusidirbę, pavargę, bet kai sueis, būdavo, tai kad užtrauks, kad uždainuos, atmetę galvas... Sakau, tie lietuviai — linksmi žmonės.

ANUPRAS

Sėdasi irgi, išsiima iš kišenės pypkę.

Bepigu tam linksmintis, ko rūpesčiai nespaudžia.

ONA

Tai jau nespaudžia! Kur tu rastum žmogų be rūpesčių? Tik ne kiekvienas dejuoja, kaip tu. A, va, rūgštynių kad gražių priaugę!..

Renka ir deda į priejuostę.

Tai prisirinksiu! Išvirsiu rytoj tirštos sriubos, grietinės gerai pridėsiu, valgysim, net apsilaižydami...

DŪDA

Graži buvo gegužinė, reikia teisybę pasakyt. Kad pasitaikė nais oras, žmonių prigūžėjo daugybė! Ir mūsų jaunimas orait: visa gerai sutaisė.

Iš tolo girdėti balsai.

ONA

Ogi vaidino kad gražiai! Ir verkiau, ir juokiaus, — atsidžiaugt negalėjau. Tai vis mokytojo sugalvota.

ANUPRA S

Ką veiks nesugalvojęs, nieko gi nedirba.

DŪDA

O, jes. Mokytojas orait, viskas gerai einasi. Viskas gerai. Bus, kaip norėjau...

Susigriebia prasitaręs.

Jes! Jokūbas gerai nudavė! Nemaniau, kad taip mokėtų

ONA

Ogi tamstos Irenutė — kad gražiai buvo apsitaisius! Pati puikiausia iš visų!

ANUPRAS

O ko gi vis rėkė jinai?

ONA

Taigi, išsigandus buvo! Taip reikėjo — rėkti. Kryžiuotis ją gąsdino. Kad tu, tėvai, nė nesupranti.

DŪDA

Ir sugalvok tu man! Iš senovės laikų.. Mokytojas — tai vis, mat, mokytojas. Kad taip man reiktų, tai ir per dešimt metų nesudėčiau tokios istorijos. O Perulis, sako, per du vakarus parašęs, žodžius tuos visus, kur kryžiuotis ir kur pilies lietuviai šnekėjo, — visa patsai sugalvojo.

ANUPRAS

Nagi, visokių niekų prigalvoja, be darbo būdamas. Visą vasarą bindzinėja, niekas jam nerūpi.

ONA

Žinai tu, rūpi ar ne! Gal jam sunkiau, kaip tau: nei atostogų šiemet niekur neišvažiavo. Ir ta jo sveikata, atrodo, nepergeriausia...

ANUPRAS

Matai, sakiau, šluok dažniau seklyčią, muses išnaikink, kad mokytojas neišsikeltų. Gal ir pagelbėjo. O tai buvo jau pradėjęs kalbėti, kad išvažiuos...

DŪDA

Šypsodamas.

Nevažius niekur, nebijokit! Jam ir čia gerai.

ONA

Gal ir nebeišsikels. Dabar lyg pralinksmėjęs toksai, su jaunimu daugiau užsiima...

ANUPRAS

Ir gerai. O tai vėl — paskirs kokį gal pikčiurną, nesukalbamą. Jam tas negerai, jam tą pataisyk, jam krosnis karščiau iškūrenk... Neklausysi, iškels mokyklą į kito trobą, o tau ir nuostolis.

DŪDA

Bus orait. Viskas bus gerai, Anuprai. Gal naują mokyklą pastatysim...

ANUPRAS

Piktai.

Nauja? O jau mano seklyčia tai nebegera? Visas kampuose skyles pakulom užkamšiau, nei sniego nebepripusto, nei ką. Vieną langelį prapjoviau, kad atidaryti būtų galima. Mokytojas vis skųsdavos, kad oro trūksta. Pritrūks, mat, oro visoj seklyčioj! Platumas, lubų beveik ranka nepasieki... Na, norėjo, išpjoviau langelį, kur mano nepereina! O dabar — naują! Juozapai, Juozapai! Buvom draugais iš senybės, dar mūsų tėvai net giminiavos, kūmais ar bičiuoliais buvę... O kalbi man, tarytum priešas!

DŪDA

Susijuokia.

Nesigraudink, Anuprai, dar miške staklės tebėra, ant avelių vilnos... O jeigu kaip, tai dar naujos mokyklos sargu galim tave padaryti. Irgi neblogas uždarbis. Jeigu man bus gerai, ir tau prisuksiu kokią gerovę.

ONA

Tai žinoma! Gerai kaimynas šneka! Nauja mokykla, tai vis nauja. Ir mokytojui būtų linksmiau, ir vaikam daugiau vietos patrepinėti.

ANUPRAS

Ir ji, mat, šneka, lyg apie mokyklą ką išmanytų!

DŪDA

Keldamasis.

Na, tai gal ir namo būtų laikas pakrutėt. Anot, Anupro, gal koks gyvulys netvarkoj, ar ką. Tegu sau jaunieji piliakalnio žolę nutrypia...

ONA

Štai ir prisirinkau rūgštynių, bus pilnas didysis puodas!

ANUPRAS

Tai ir maitinsi dabar mus žolėm, kaip paršus!

DŪDA

Na, judinkis, Anuprai, pasišnekučiuodami riedėsim pakalnėn.

ONA

Ogi tikrai jau laikas! Mano kiaulės užsižviegs.

DŪDA

Jes, vaidinimai buvo nais, negalėtų būti geriau. Ir pašnekėjo gražiai. Sakau, to mūsų mokytojo iškalba — tai kaip kunigo.

ONA

Taigi, žodžius taip sudėlioja, kad tie, regis, kaip gyvi, tau į širdį sueina.

"ANT LIŪNŲ KRAŠTO" LOS ANGELĖS LIETUVIŲ SCENOJ

"Ant liūnų krašto" veikalo autorė ir vaidintojai. Iš kairės (sėdi): E. Dovydaitienė, autorė Alė Rūta, Dramos ratelio pirm. Jurgis Gliauda, režisorė Dalila Mackialienė, dekoratorius Algis Žaliūnas; stovi: A. Polikaitis, D. Tuminaitė, M. Prišmantas, J. Janušauskas, I. Kaselytė, J. Raibys, V. Gilys.

Pjesė statyta rečitalio forma. Atsisakyta išorinio "vaidinimo", kad tuo būdu būtų daugiau susikaupta ties asmens vidaus išgyvenimais, įsakmiau skambėtų teksto žodis; pastatymas pavyko, publika priėmė šiltai.

Members of the drama club and author of the recent production of a play by Alė Rūta. Foto L. Briedis

ANUPRAS

Kunigas ar mokytojas, — iš kalbėjimo duoną valgo. Bepigu jiems!

ONA

O kas jau jam už gegužinės suruošimą atskirai mokės, ar už prakalbą? Gali tą daryt, gali nedaryt. Neprivalu. O tau vis regis, kad visi tik už pinigus dirba.

ANUPRAS

Bilietėlių visokių prisidarę, raudonų ir žalių, pinigus ima, dar ji man kalbės...

DŪDA

Anupro teisybė! Kiekvienas stengiasi tik dėl pinigo, dėl uždarbio. O kad kitaip ir negali. Kad ir Amerike, būdavo: dirbi, lieji prakaitą, tai turi. O nedirbsi, nesistengsi, tai ir būk sau valkata. Jes, valdžia duos tau tik sriubos lėkštę nuo bado, ne daugiau, no! Nori gyvent kaip žmogus, turėti namą, apdarą padorų, tai dirbk, kad tau net akys iš kaktos lįstų!

ONA

Nagi, kad ir mokytojas... jeigu...

ANUPRAS

Staigiai pertraukia.

Tu, boba, tai tylėk, kai vyrai politikuoja!

DŪDA

Mokytojas — ne prie darbininkų, o prie ponų. Jis turi mokslo. Ir dėl to lengvai sau, kaip be darbo, pragyvena. Mokslas, matai, irgi kapitalas; kas jį turi, gali tada iš palūkanų gyvent.

ONA

O mano durna galva, tai mokytojas irgi nelengvą gyvenimą turi. Žiūrėk, ir neprimiega kartais: bėga šen, bėga ten. Be vaikų mokymo dargi atsiranda visokių reikalų. Ir padeda jisai žmonėms, negalima sakyti.

ANUPRAS

Taigi, padeda! Liežuviu. Negi ateina prie mūsų rugių pjaut. Kad pataria kam, karščiuojantį vaiką pagydo...

ONA

Ogi bet kas to ir nepadarytų. O jis padaro. Ir niekas jam už tai nemoka.

DŪDA

Šiur, mokytojas parankus žmogus. Visiems. Na, ir mes jam niekas akių nedraskom. Sugyvenam kolkas gerai, pagarbą jo mokslui atiduodam.

ANUPRAS

Nagi, kaip tu man, taip aš tau.

ONA

Šnekėtum per visą dieną, ir tai galo nebūtų. Kur čia žmogus viską suprasi! O man jau reikia lėkti prie ruošos.

Išeina po kaire.

DŪDA

Einam ir mes, Anuprai.

Eina paskui Oną. Kalba lyg ir sau.

Jes, mokytojas — nais vaikinas. Viskas bus orait.

ANUPRAS

Bepigu jam, kai rankos pūslių nepažįsta.

Pranyksta visi trys. Iš kitos pusės ateina švilpaudamas dainelę Algirdas. Sustojęs mąsto ir kalba.

KNYGOS IR AUTORIAI

ILGESIO POEZIJA

"Širdies paguodai" yra penktoji Vlado Šlaito poezijos knyga. Tiek savo forma, tiek turiniu ji gerokai skiriasi nuo ankstyvesnių jo kūrinių. Sklandus, išdailintas sakinys, parinktas žodis suteikia jo stiliui skambumo ir elegancijos.

Dėmesiui tų, kurie galvoja, kad "poezija" tėra tai, kas parašyta ritmuotai-rimuotai, kad eilėraštis turi griežtus posmus (po dvi, keturias, šešias ir t.t. eilutes) reikia pasakyti, kad Šlaito poezija viso to nepaiso, išskyrus ritmą; ritmo jis laikosi visur, bet eilėraščio nekomponuoja posmais ir — nerimuoja galūnių.

Pavyzdžiui:

TUŠČIOJ PASTOGĖJ

Idant lietus galėtų kalbėti,
jam reikia stogo:
čerpių,
skardos
arba paprasto gontų stogo,
arba,
blogiausiu atveju,
reikia šiaudinio
pažaliavusio stogo,
idant per kiaurą naktį tuščioj pajis galėtų kalbėti. /stogėj
Ką jisai sako naktį tuščioj pastogėj?
Ką jisai sako naktį? Ogi nič nieko.
Jis tiktai šiaip sau per naktį plepa ir plepa,
kaip sena moterėlė.

Knygutė yra 48 puslapių; joje telpa 37 eilėraščiai.

Turinio atžvilgiu Vl. Šlaito poezija yra filosofinis apmąstymas apie gyvenimą ir žmogaus buvimo žemėje tikslą. Autorių domina eschatologiniai klausimai, ir jis daugely eilėraščių juos užkliudo. Jis regi, kad mors ultima linea rerum est, ir dėl to jam atsiranda liūdesio jausmas, kuris eilėraščius nudažo švelnia melancholija: "žemėje nėra nieko, kas nesibaigtų mirtimi arba liūdesiu (18 psl.). Gyvenimo trumpumas, senatvės vaizdas, mirties neišvengiamumas verčia poetą susimąstyti ir ieškoti atsakymo į egzistencialistinius klausimus.

Vlado Šlaito poezijoje nedaug yra įvaizdžių, bet gausu minties. Tai intelektualinė poezija, panašiai, kaip prancūzų Paul Valery ar iš dalies anglų T. S. Eliot. Likiminių klausimų akivaizdoje autorius ligisi grožio ir gėrio pasaulio, kaip kontrasto šiam pasauliui, kuriame viskas kinta, irsta, slenka mirties link. Šia prasme jo eilėraščius būtų galima pavadinti ilgesio poezija.

Mūsų poetai yra daug rašę tėvynės ilgesio poezijos. Kai kurios formos, vienų pavartotos, kitų epigoniškai kartojamos ligi įkyrėjimo. V. Šlaitas ir čia randa naujų, originalių aspektų, gimtinės ilgesį išreikšdamas nebanaliai, kitaip:

Dvidešimt metų nemačiau tavęs.
Šiandieną
aš jau daugiau nevadinu tavęs senuoju Ukmergės vardu:
šiandieną
tu man esi Jeruzalė.
Tavo kiekvienas stogas dega ir liepsnoja
manoj širdy,
tartum saulėleidžio didžiulis gaisras. (14 psl.)

Stiliaus dailumu ir turinio gilumu Vlado Šlaito poezija užsitarnauja būti skaitoma ne vien poezijos mėgėjų. Per apmąstymus apie gyvenimą, apie amžinybę ir Dievą, per ilgesį ir liūdesį poetas atneša gražią dovaną mūsų širdies paguodai.

J. Tininis

Vladas Šlaitas, **Širdies paguodai.** Eilėraščiai. Išleido Didž. Britanijos Lietuvių Sąjunga, 1965. Spausdino ir platina Nida, 1, Ladbroke Gardens, London, W. 11. 48 psl. Kaina 1 dol.

Naujas lietuvių k. vadovėlis

Lietuvių kalbos lektorius Domas Velička L Pedagoginiam Institute paruošė naują vadovėlį, tinkantį namams ir mokyklai. Tai "Lietuvių kalbos pratimai", pirmas sąsiuvinys, sudarantis 60 puslapių.

Šiame sąsiuviny autorius labai aiškiai, moksliškai ir pagrindinai nagrinėja lietuvių kalbos fonetiką. Visus savo teigimus pailiustruoja pavyzdžiais ir pratimais. Toks metodas yra labai praktškas ir pavaizdus. Mokinys, atlikdamas šiuos pratimus, be vargo įsisavins visus ten išdėstytus fonetikos dalykus.

Vadovėlis bus naudingas ir visiems mokytojams, dėstantiems lietuvių kalbą parapijinėse ar kitokiose mokyklose. Sumaniai juo naudodamiesi, mokytojai galės pasiekti geresnių rezultatų kaip iki šiol. Tad autoriui linkėtina nedelsiant paruošti ir kitus tolimesnius sąsiuvinius, o Institutui — skubiai juos išleisti. (jt.).

Lietuvių kalbos pratimai. Mokyklai ir namams. I sąsiuvinis. Paruošė D. Velička, lietuvių k. lektorius. Čikaga, 1966. Išleido Pedagoginis Institutas JAV LB Centro valdybos lėšomis. Kaina $2. Galima gauti: P. L. Institutas, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

— **Lietuvių Rašytojų Draugijos** valdyba išrinkta iš Chicagoje gyvenančių rašytojų. Aloyzas Baronas—pirmininkas, P. Gaučys—vicepirm., A. Valentinas — sekr., A. Kairys — ižd., J. Ignatonis — vald. narys.

Revizijos komisijon išrinkta: B. Babrauskas, K. Bradūnas, K. Pažėraitė; garbės teisman: J. Vaičiūnienė, V. Ramonas ir L. Šimutis.

Naujos knygos apie Milašių

— Paryžiaus universitetas išleido Anne Richter veikalą apie O. Milašių, vardu "Milosz".

— S. M. Guise, **La sensibilite esoterique de Milosz** — amerikiečio disertacija prancūziškai apie mūsų poetą Oskarą Mlašių.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Lietuvių Beletristikos Antologija. II dalis. Redagavo Bern. Brazdžionis ir Ben. Babrauskas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 4545 W. 63d St., Chicago, Ill. 1955. 704 psl. Aplanką piešė P. Jurkus. Įrištas kietais viršeliais, kaina $10.

Antologijoje yra 61 autoriaus kūrybos pavyzdžių (novelių, apysakų, ištraukų iš romanų) su autorių foto nuotraukomis ir trumpomis biografinėmis žiniomis bei kūrybos apibudinimais. Pradedama Petru Taruliu, gimusiu 1896 m., ir baigiama Kaziu Almenu, gimusiu 1935 metais.

Birutė Pūkelevičiūtė, **Aukso žąsis.** Pasakiška trijų veiksmų komedija. 1961 m. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Jaunimo dramos konkurse laimėjusi pirmą premiją. Iliustruota to paties vardo filmo nuotraukom. 160 psl. Viršelį piešė K. Veselka. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 1965. Kaina $2.00

Henrikas Radauskas, **Eilėraščiai.** Išleido Vytautas Saulius. Tirašas 500 egz. 238 p. Įrišta kietais viršeliais. Kaina $5.

Sudėta parinkti eilėraščiai iš H. R. rinkinių: Fontanas, 1935, Strėlė danguje, 1950, Žiemos daina, 1955; be to, pridėta naujas rinkinys Žaibai ir vėjai, kuris užima 55 puslapius teksto.

Dr. Antanas Kučas, **Kun. Antanas Staniukynas.** 100 metų sukakčiai nuo jo gimimo paminėti. Išleista "Negęstančių žiburių" serijoje, 2 tomas. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidinys 8 nr. 1965 m. 210 psl. $4.00 Gaunama adresu: Rev. R. Krasauskas, L.K.M. Akademijos Reikalų vedėjas, Via Antonello da Messina 36, int 3 Roma 10, Italy.

Red. P. Maldeikis, **Vytautas Endziulaitis.** Veikėjas, kovotojas, politikas. Išleido trys V. Endziulaičio seserys — Marija Gylienė, Sofija Treigienė, Jadvyga Maldeikienė. 1965 m. 106 psl. Įrišta kietais viršeliai. Kaina nepažymėta.

Vanda Frankienė, **Vaidinimai** mažiems ir dideliems. JAV LB Kultūros Fondo leidinys nr. 16. 1965 m. 214 psl. Iliustravo Nijolė Banienė.

Turinys: Kalėdiniai vaizdeliai ir vaidinima — 1. Stebuklų naktis, 2. Gyvi žaisliukai, 3. Vaikiukai aviniukai, 4. Užburtos gėlės. Įvairaus turinio vaidinimai — 1. Karalaitė teisutė, 2. Rūstusis karalius, 3. Iš gimtųjų laukų atkeliavę, 4. Tėvynės sakalai.

Vincs Ramons, **Putekli Sarkana Rieta.** Romans. No lietuvių valodas tulkojis Emils Skujienieks. 318 p. 1965. Sėlzemnieka Apgads. Vaku zimejis V Grikis.

Vinco Ramono "Dulkės raudonam saulėleidy" romano vertimas į latvių kalbą. Galima gauti adresu: A. Eglitis, 1529 E. Franklin Ave., Minneapolis 4, Minn.

— "Mickiewicz-Blaetter" — Adomo Mickevičiaus gerbėjų kas keturi mėnesiai išeinąs žurnalas, redaguojamas Vokietijoje dr. H. Buddensieg. Šiame žurnale atspausta dalis K. Donelaičio naujai išverstų "Metų"; vokiškai verčia pats red H. Buddensieg, padedamas lietuvio. Gaila, kad prie vertėjo prisiplakė sovietinis "interpretatorius", kuris viską tempia ant sovietinio kurpaliaus.

Dr. H. Buddensieg yra gerai išvertęs Adomo Mickevičiaus poemą "Ponas Tadas".

— **A. Monèys,** Paryžiuje gyvenantis lietuvių skulptorius, praėjusį rudenį dalyvavo tarptautinėje skulptūros parodoje Milane, Italijoje. Buvo išstatęs du milžiniškus darbus: vieną iš granito, antrą iš medžio.

Jie apvilko "Nemunas žydi" nauju rūbu (iš kairės): rež. K. Veselka, dirigentas Petras Armonas, muzikinis apipavidalintojas J. Zdanius.
Musical and stage directors of the recent production of the ensemble, "Nemunas in Bloom". Visos foto nuotraukos V. Noreikos

"DAINAVOS" ANSAMBLIO DVIDEŠIMTMETIS

Sekant Dainavos rašytoju Vincu Krėve, šį rašinį tektų pradėti kiek motdifikuotu iš jo paimtu sakiniu: Daug laisvajame pasaulyje yra lietuvių chorų ir dainos ansamblių, bet visų gražiausi yra Dainavos ir Čiurlionio ansambliai... Juodu abu yra lietuvių liaudies meno dainos palaikytojai ir puosetėtojai. Skiriasi savo charakteriu, bet kiekvienas turi tai, ko kitas neturi. Jei Čiurlionis savo gimimo šaknis nukelia į Vilnių, tai vistiek jo antrasis gimimas, kaip ir Dainavos, yra nutikęs toje pat tremties lietuviškoje dirvoje, kai ir žemę ir dangų visi nešiojom giliai savo krūtinėse ir tik per dainą tikėjom būsią tautiškai gyvi ir laisvą tėvynę pasieksią...

Jeigu čiurlioniečiai daugiau koncentruojasi į liaudies dainą, į chorinį jos atlikimą, dainaviečiai savo programoje turi eilę muzikinių vaidinimų, kurie žiūrovui teikia ir tam tikrą mintį, įtraukia jį į scenoje atgaivintą lietuviškąjį pasaulį.

Ansamblis per 20 metų savo koncertų repertuare turėjo tik lietuvių kompozitorių kūrinius. Be liaudies dainų ir harmonizuotų ir originalių dainų, ansamblis davė šias kantatas: Č. Sasnausko "Broliai", J. žilevičiaus "Vytauto Didžiojo kantata", St. Šimkaus "Atsisveikinimas su Tėvyne", J. Gaidelio "Kantata apie Lietuvą" ir Algio Šimkaus "Čičinskas".

Religinių koncertų repertuare, šalia lietuvių kompozitorių giesmių, buvo atlikta Rossini "Stabat Mater", Beethoveno oratorija "Kristus alyvų daržely", Adamso "Betliejaus žvaigždė", Br. Markaičio SJ religinė poema "Kančios naktis" ir S. Mercedante oratorija "Septyni paskutinieji Kristaus žodžiai".

Dainavos ansamblis yra užsibrėžęs puoselėti tik lietuvišką dainą, tačiau, nors ir atsargiai, bando pristatyti ir naujausių lietuviškos kūrybos formų, šių dienų gyvenimo kristolizuojamų. Naujais muzikos garsais neseniai prabilo J. Gaidelio "Kantata apie Lietuvą", o Algis Šimkus Maironio baladę apipynė taip pat naujų garsų akordais. Pagaliau ir tas senelis Nemunas žydi, kuriam jau dvidešimt metų, šiomis dienomis buvo aprengtas naujesniu muzikiniu drabužiu, gyvesniu ritmu bei įvairesniu akompanimentu ir minėjimo šventės proga čikagiškiams pristatytas naujoje šviesoje, nepakeičiant turinio.

Ansamblio chore dabar yra 90 dalyvių. Trys jų — E. Krasauskienė, Aleksas Smilga ir A. Stočkus — ansamblyje nuo pat įsikūrimo dienos, t. y. 20 metų; po penkiolika metų išbuvę penki; kiti — po 14, 12, 10 ir mažiau metų; 23 nariai ansamblyje dainuoja pirmuosius metus — tai rodo, kad ansamblis kasmet atsinaujinąs, gyvas, priaugantis...

Pirmieji chorų dirigentai (1945) buvo: Vl. Adomavičius, St. Radzevičiūtė, J. žemaitis, Br. Jonušas (1946-1948); nuo 1949 iki 1964 buvo Stepas Sodeika (miręs 1964.III.15); nuo 1964 — P. Armonas, nuo 1959 iki 1965 m. — A. Šimkus. Dirigentų padėjėjais yra buvę: Vl. Adomavičius, J. Adomaitis, Alf. Gečas, J. Ignatonis, K. Jauniškis, F. Strolia ir nuo 1965 m. P. Vacbergas.

Veikalus statant yra režisavę A. Škėma (Kryškelėje, 1947), G. Velička (1950-1955), A. Sprindys montažą šienapiūtė), A. Brinka (A. Merkelio Vestuves be piršlybų, K. Jurašūno Tris savanorius), A. Dikinis (S. Šimkaus Išeivius), A. Kaulėnas (J. Ignatonio Vestuves), Z. K. Visockienė (G. Veličkos prie ežero), A. Rūkas (A. Šimkaus Čičinską), ir K. Veselka (sukaktuvinį Nemunas žydi).

Dešimt dailininkų yra meniškai parengę dekoracijas ir scenos apipavidalinimus: K. Jezerskas, J. Kaminskas, L. Vilimas, P. Kaupas, A. Varnas, J. Tričys, A. Kurauskas, J. Strungys, V. Petravičius ir J. Daugvila (sukatuviniam Nemunas žydi pastatymui).

Koncertų prisiminimui išleista keletą plokštelių, kurios gaunamos pas J. Karvelį Čikagoje. Tai: 1. Tėvynei aukojam, choro dainos, 2. Garbė tau, Viešpatie, 3. Sukaktuvinis koncertas, 4. Kantata apie Lietuvą, 5. A. Šimkaus Čičinskas.

* * *

Sausio 15 ir 16 dienomis Marijos Aukšt. Mokyklos salėje, Chicagoje, daugiau kaip pustrečio tūkstančio žiūrovų stebėjo "Dainavos" ansamblio suruoštą Gasparo Veličkos muzikinę 2 veiksmų pjesę "Nemunas žydi".

Pastatyme dalyvavo virš 100 pjesės atlikėjų ir Chicagos simfoninis orkestras. Dirigentas — muz. Petras Armonas, chormeisteris — muz. Petras Vacbergas, pastatymui veikalą pritaikė ir režisavo Kazys Veselka, muzikinį apipavidailnimą, o taip pat didžiąją dalį atliktų kūrinių aranžavo ir harmonizavo bei orkestruotę paruošė muz. Jonas Zdanius. Dekoracijos — dail. J. Daugvilos, choreografija — J. Puodžiūno, tautinius šokius paruošė N. Pupienė, režisieriaus padėjėjas Vyt. Radys, apšvietimą tvarkė K. Cijū-

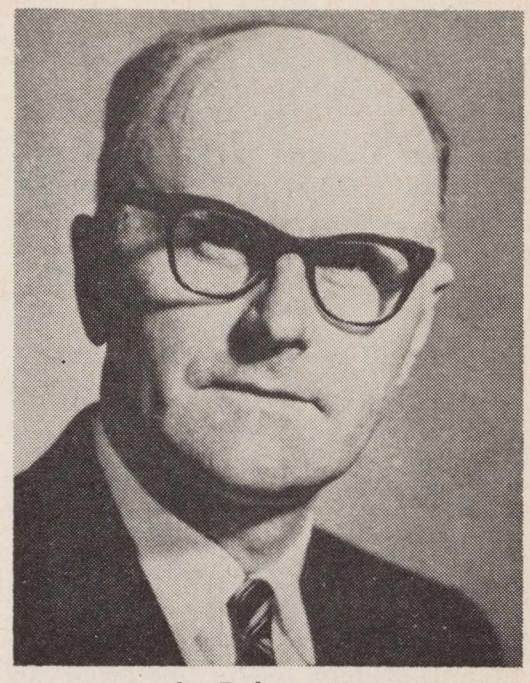

A. Dzirvonas, ilgametis pirm., kurio pastangomis ansamblis atsikūrė Chicagoje.

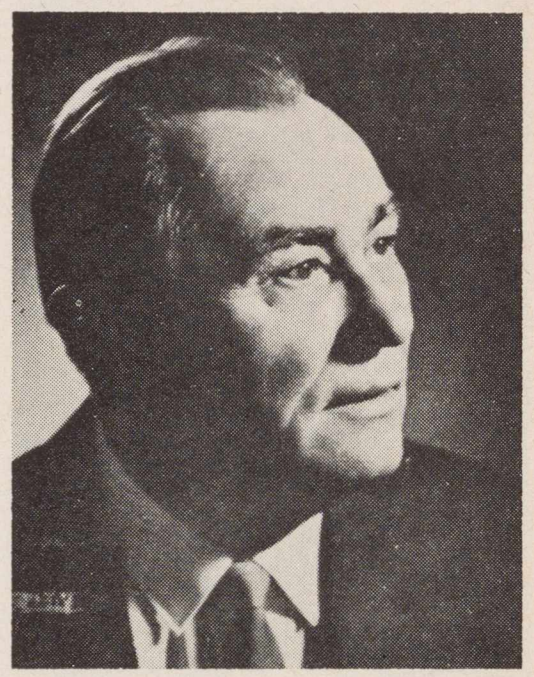

Chormeisteris P. Vacbergas

Artist, choral director, folk dance teacher and chairman of the Dainava ensemble, who helped make possible the production of "Nemunas in Bloom".

---

nėlis ir Č. Rukuiža.

Didesnes ar mažesnes roles atliko E. Gepnerienė, I. Radienė, J. Stoškutė, V. Radys, A. Stoškus, J. Širka, B. Vindašius, Pr. Kavaliauskas, K. Ulevičius, J. Zoruba ir vyraujančiose veikalo rolėse buvo solistė Nerija Linkevičiūtė ir akt. Leonas Barauskas.

Į tekstą įpintos mzikinės dalys — solo, duetai, chorų dainos ir šokiai:

Pirmame veiksme —

*Malūnas — taut. šokis; *Tu mano motinėle, liaudies daina — Nastė ir mišrus choras; Regėjimas, išraiškos šokis — G. Giedraitienė ir J. Puodžiūnas; *Mergaitė (žodžiai Maironio), — mišrus choras; *Lik, Jonuli, namuos, liaudies daina — nastės ir Jono duetas; *Oželis, tautinis šokis; *Po aukštus kalnus vaikščiojau, liaudies daina — mišrus choras; *Anei rašto, anei druko (žodžiai A. Baranausko) — vyrų choras; *Kaip gi gražus (žodžiai ir melodija A. Vienažindžio) —Nastė ir moterų choras; sadutė — tau-

Šokių vadovė Nijolė Pupienė

Dail. J. Daugvila

tinis šokis; *Suskyniau skynimą, liaudies daina — mišrus choras; *Kol jauns, prūsų lietuvių daina— Minkus ir mišrus choras.

Antrame veiksme —

Švento Jono rytelį (V. K. Banaičio) — mišrus choras; *Mergelė sodne vaikščiojo, liaudies daina — mišrus choras; *Batsiuvėlis (žodžiai B. Buivydaitės) — J. Puodžiūno solo šokis ir mišrus choras; *Treji gaideliai, liaudies daina — mišrus choras; *Subatėlė, tautinis šokis; Vilija (žodžiai A. Mickevičiaus, vertimas Maironio, muz. A. Kačanausko) — Nastės solo; Šiaurės pašvaistė (odžiai Bern. Brazdžionio, muzika St. Sodeikos, aran. Vl. Jakubėno) — mišrus choras.

Žvaigždute (*) pažymėtus dalykus aranžavo ar harmonizavo Jonas Zdanius.

Šis veikalas —"Nemunas žydi" — dainaviečių ar paties autoriaus G. Veličkos statytas dešimtis kartų, bet sukakties minėjimui parengtasis spektaklis išsiskyrė iš kitų muzikinės dalies turtingumu ir bendrai iškilesniu stiliumi, kurį padidino veikalą lydintis simfoninis orkestras. Atskiros choro atliktos dainos skambėjo ne kaip priedas prie vaidinimo, bet kaip organinės koncertinės, gerai atliktos dalys.

Aukšto lygio koncertais išlepinta Chicagos lietuvių publika veikalą priėmė sujaudinta iki širdies gelmių. Tai buvo šventė, verta muzikinės šventės vardo. Tuo būdu pagerbti du pagrindiniai "Dainavos" ansamblio šulai veikalo autorius ir resisierius Gasparas Velička ir to veikalo pirmasis muzikinis apipavidalintojas ir ilgametis dirigentas muzikas Stepas Sodeika.

Dainaviečių tikslus ir kelią gražiai apibūdina Vl. Ramojus sukaktuvinės programos įvado žodyje. Autorius tarp kitko rašo:

Naujieji ansamblio garbės nariai: (iš kairės): 3 ir 6 — dr. Leonas ir Irena Kriaučeliūnai, 4 — kun. E. Abromaitis, 7 — prof. B. Vitkus. Jiems pažymėjimus įteikia: 5 — J. Daužvardienė, 2 — muz. P. Armonas. Pirmas iš kairės — valdybos pirm. A. Smilga.

New honorary members of the ensemble "Dainava".

Dainavos ansamblio valdyba: A. Smilga, pirm., Pr. Kavaliauskas, I vicepirm., Dalia Viržintaitė, II vp., S. Paulauskaitė, sekr., Z. Urbonavičius, kasin., Aldona Gudaitytė, fin. sekr., J. Paštukas ir E. Slavinskas.

Committee of the Lith. Folk Ensemble "Dainava".

Dalis "Dainavos" ansamblio dalyvių ir svečių dvidešimtmečio minėjimo vakarienėje sausio 29 d. Šv. Kryžiaus parap. salėj.

Some members of the ensemble and guests at the anniversary banquet of the ensemble, Jan. 29.

"Dainavos ansamblio, faktinai įsisteigusio 1945 m. vasarą, krikštynų akte, kuris buvo pasirašytas 1946 m. birželio 29 d. Hanau stovykloje, Vokietijoje, yra žodžiai: 'Dabartinėje nedalioje geriausia vaiko dovana savo motinai — Kenčiančiai Lietuvai — yra darbas meno darbuotojų eilėse...' Krikštynų proga Dainava sau šūkį pasirinko — 'Su daina į laisvę!'

"Dainavos" ansamblio dvidešimtmečio minėjime. publika stebi "Nemunas žydi" pastatymą; dešinėje dir. P. Armonas ir simfoninis orkestras.
Musical production "Nemunas in Bloom" to commemorate the ensemble's 20th anniversary, Chicago, Ill.

J. širka, L. Barauskas, B. Vindašius — "Nemunas žydi" vaidintojai.
"Nemunas žydi" generalinės repeticijos metu (iš dešinės kairėn): rež. K. Veselka "kankina" aktorius: Onytę (J. Stoškutė), Nastę (sol. N. Linkevičiūtė), ir Joną (L. Barauskas).

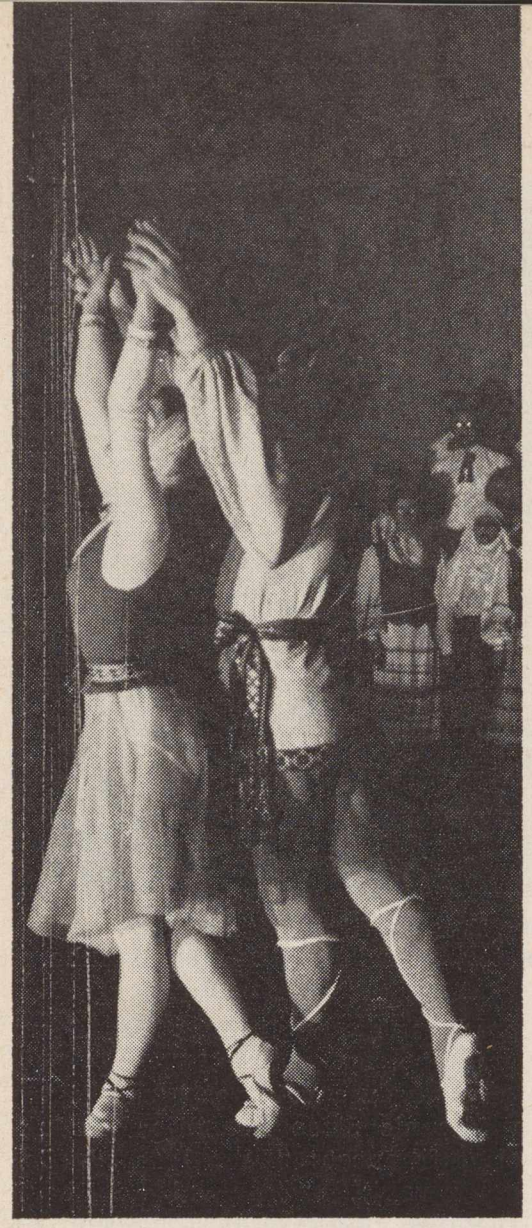

"Regėjimas" — išraiškos šokis "Nemunas žydi" veikale; atlieka G. Giedraitienė ir J. Puodžiūnas.
Vision — a dance during the production of "Nemunas in Bloom".

"Sadutė", tautinis šokis "Nemunas žydi" pastatyme.
Folk dance "Sadutė".

...Atsižvelgiant į anų laikų nuotaikas ir lūkesčius, ansamblio pasirinktasis motto atrodė taiklus ir logiškas.

Šiandieną jau 20 metų išbuvus svetimuose kraštuose ir net spėjus čia įsikurti, pažinus pasaulio politines nuotaikas ir įvykių slinktį, akivaizdžiau išryškėja nebe Dainavos ansamblio motto, bet krikštynų akto sakinys apie 'geriausią vaiko dovaną savo motinai — Kenčiančiai Lietuvai — darbą meno darbuotojų eilėse...' "

Suvesdamas "balansą", autorius toliau į savo (ir mūsų!) klausimą " Ką per 20 metų padarė šios dienos sukaktuvininkas?" atsako: "Per penkerius metus 174 Dainavos pasirodymai nuskabėjo vien Vokietijoje. 98 pasirodymai atlikti šiame kontinente per penkiolika metų, po sunkaus darbo valandų darbovietėse, laisvalaikį ir poilsį aukojant repeticijoms, kelionėms ir koncertams bei pasirodymams. Šimtų tūkstančių žmonių ausis pasiekė dainaviečių dainos ir giesmės, vieniems atverdamos žinią, kad yra pasaulyje tokia Lietuva su savo kultūra ir įdomiomis dainomis, kitiems primindamos jų gimtąjį kraštą ir įpūsdamos šiltesnį jo ilgesį...Iš ansamblio tarpo iškilo nauji solistai ir šiandien išsiveržė į platumas lietuvio vardo net žinomiausiose šio krašto koncertų salėse. Dvidešimtmečio bėgyje per ansamblį perėjo 438 choristai, Dainavos šeimoje išėję tam tikrą ne tik muzikos, bet ir tautinio susipratimo mokyklą. 37 abipusių dainaviečių poros, sukūrusios šeimas, jau yra įsijungusios į lietuviškąją bendruomenę.

Tai trumpa, bet akivaizdi statistika, aiškiai liudijanti apie "geriausią vaiko dovaną savo motinai — Kenčiančiai Lietuvai — darbą meno darbuotojų eilėse', kuris pirmūnų kartai gal ir nepriartins Lietuvos laisvės, bet jos pasitikti išeivijoje bus išauginta tautiniai susipratusi jaunoji karta." **Ne Dalyvis**

Viena iš "Nemunas žydi" scenų — prieky: Parulis — A. Stočkus, Minkus — V. Radys, intrigantė Marcė — J. Radienė.
A scene from "Nemunas in Bloom", performed by ensemble Dainava.

JO MALDA BUVO IŠKLAUSYTA

Pranas Čepukaitis — nežinomas lietuviams aktorius Brazilijoje

"Kas ieško, tas randa..." taip moko sena išmintis. Prisiminiau ir aš šią tiesą, kai LD redakcija paskatino surasti kokį nors įdomesnį asmenį Rio de Janeiro ar apylinkėj ir supažindinti jį su LD žurnalo skaitytojais. Ilgai galvojau, kokią gi staigmeną galėčiau surasti, kad "atpirkčiau" ilgą Lietuvių Dienoms nerašymo nuodėmę.

Tikiuosi, kad ir redakcijai ir LD skaitytojams bus naujiena, jei pa pasakosiu šią nepaprastą, lyg pasaką, Prano Čepukaičio gyvenimo istoriją.

Žinoma, jeigu Brazilijoje, kur tik jis, Pranas yra pažįstamas, jeigu mes ir ieškotume tokio Čepukaičio, — tikrai niekur nesurastume, nes jis... "užsimaskavęs" Francisco Dantas pavarde, panašiai kaip kad Rūta Kilmonytė dangstosi Rutos Lee vardu.

Atidžiai paskaitę gal kas nors ir rasite, kad jis yra net Jūsų giminaitis, nes tik prieš trejetą metų Pranas susirado savo vieną gyvą brolį Lietuvoje, tebegyvenantį Kaune. Ir kai aš, šių metų sausio mėnesio gale, lydimas rašytojo Petro Babicko, susipažinau su Pranu, gyvenančiu beveik mano kaimynystėje, netikėjau, kad jo nukeliautas gyvenimo kelias būtų toks įvairus, įdomus, lyg kaleidoskope besikeičiančių spalvų rinkinys.

Francisco Dantas (Pranas Čepukaitis), Brazilijos teatruose, televizijoje ir kino filmuose pagarsėjęs lietuvių kilmės aktorius.

Francisco Dantas — Brazilian movie actor, born in Lithuania.

Pranes Čepukaitis, Rio de Janeiro ir kituose Brazilijos teatralų sulogsniuose gerai pažįstamas kaip Francisco Dantas, yra gimęs 1910 metais Vilniuje ir krikštytas to meto vienintelėje lietuviškoje Šv. Mikalojaus bažnyčioje. Taip yra aiškiausiai parašyta Prano gimimo metrikose, kurias jis man, žingeidžiam nepažįstamajam, leido pasižiūrėti ir įsitikinti.

Po pirmo pasaulinio karo, Prano tėvai, kurdamiesi, pasirinko Kauną ir apsigyveno žaliajame Kalne. Pranas gerai prisimena kaip dar tebelankydamas vidurinę mokyklą, ne vieną kartą bandė "aktoriaus" laimę Vytauto Parko vasaros teatre maždaug apie 1923 — 1925 metus.

Apie 1925-25 metus nepriklausomoje Lietuvoje, gana sunkiai atsistatančioje po I-jo pasaulinio karo nuniokojimų, be to, beveik viską pradedant iš naujo, sklido daug neįtikėtinų istorijų apie įsikūrimo galimybes Brazilijoje. Daug bėgo tada į Pietų Ameriką ieškoti laimės. Ir Pranas, manydamas surasiąs tos laimės šaltinį "už jūrų marių", 1925 metų vasarą su kažkurių Vaivadų šeima išplaukė per pietų Atlantą į pasakiškąją Braziliją. Išplaukė su kitais, nes penkiolikmečiui jaunuoliui tada būtinai buvo reikalingi globėjai, be kurių jis nebūtų galėjęs legaliai iš Lietuvos išvykti ir Brazilijon įkelti kojų.

Tik ką į Rio de Janeiro atvykubuviai yra įpratę vadinti, pasveikino nuostabiai gražūs vaizdai, apjuosią visą Guanabaros įlanką, taip pat ir muitininkai, be kurių pagalbos niekas negali išsikelti bet kurioje svečioje žemėje. Pastariesiems Pranas nieko, net mažo rišulėlio, neturėjo parodyti: visa, ką turėjo, turėjo ant savęs užsidėjęs. Imigracijos formalumus teko atlikti "Ilha das Flores" — Gėlių saloje, per kurią atvykusieji praeina taip vadinamą ir mums pažįstamą "screaning'ą".

Išlipus į krantą, niekas jaunuolio su laimės pasiūlymais nepasitiko. Teko ieškotis darbo ir... keliauti į fazendą — susipažinti su Brazilijos kumečių ir dvarponių gyvenimu. Fazenda Pranui paliko labai nemalonius įspūdžius. Ūkio darbų ir Lietuvoje juk netrūko! Po penkių mėnesių sunkaus darbo jis išvyko į Sao Paulį, kur susipažino su trim vokietukais jaunuoliais, taip pat entuziastingais laimės ieškotojais. Nepatiko jaunuoliams nė Sao Paulo, ir jie, užsidėję skautiškas skrybėles, kaip skautai nutarė grįžti pėsčiomis į Europą, perkeliavę Pietų Ameriką ir kaip nors pasiekę Jungtines Amerikos Valstybes, iš kurių planavo vėl plaukti per Atlantą ir grįžti į savo tėvų gimtą žemę.

Jaunuoliams pradžioje sekėsi neblogiausiai. Pranas, kad užsidirbtų maistui, pardavinėjo savo fotografijas, kurias žingeidūs brazilai mielai nupirkdavo.

Ir eidami pėsti, ir važiuodami, per 1926 metus jie pasiekė Boliviją, kur visi susirgo drugiu ir turėjo atsigulti vieno miesto ligoninėje. Po kelių savaičių gydymo Pranas pasveiko ir grįžo į Braziliją, Mato Grosso valstiją, atsisakydamas nuo plano pėsčiomis pareiti į Lietuvą.

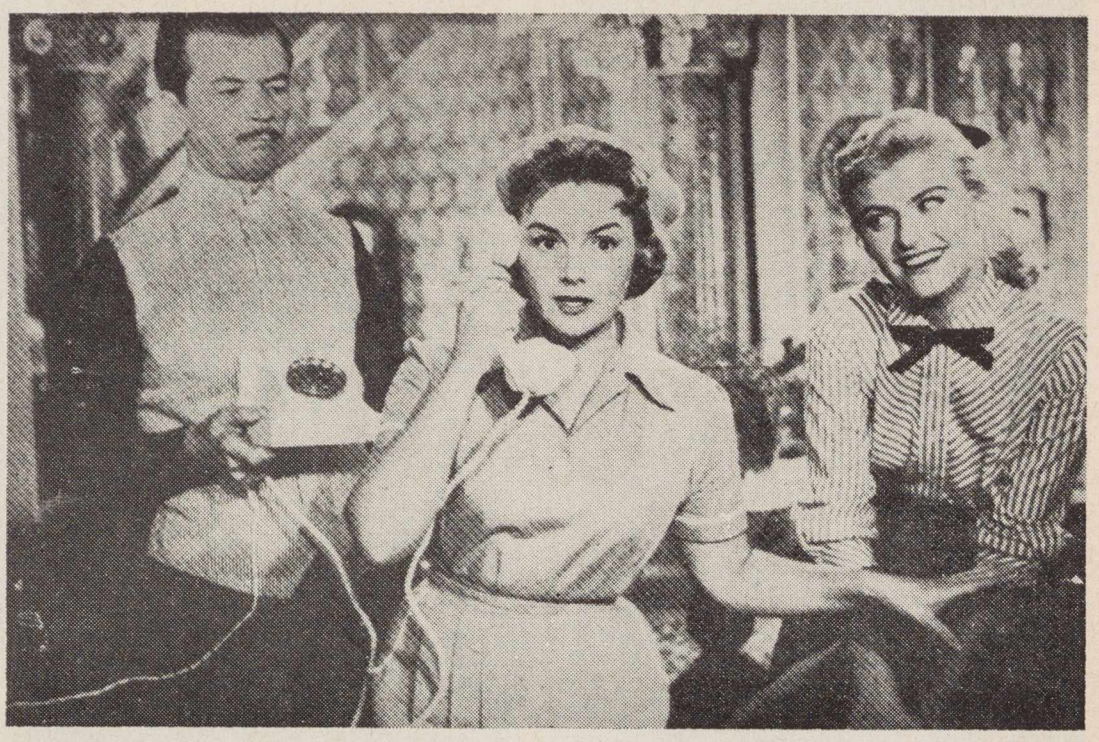

Francisco Dantas Mordomo vaidmenyje, Brazilų filmoje "Aninha".
Francesco Dantas, Lithuanian born actor, in a Brazilian film Aninha.

Netoli Bolivijos sienos jam pavyko gauti "cow-boy", t. y. gyvulių prižiūrėtojo darbą Hermstolz'o fazendoje. Čia Pranas trejetą metų "skraidė" ant žirgo, saugodamas didžiulę galvijų bandą ir puikiai susipažindamas su Brazilijos piemenų ("cow-boys'ų") darbu ir sąlygomis, vargais ir džiaugsmais. Tada Pranui buvo 19 metų, kada žmogui esti ir "jūros marios — iki kelių".

1929 metais baigęs tarnybą fazendoje, Pranas persikėlė į Tres Lagoas miestą, toje pačioje Mato Grosso valstijoje. Čia gavo padėjėjo darbą viename restorane, kur teišsilaikė vos porą mėnesių... Mat, jau taip turėjo atsitikti, kad į Tres Lagoas atvyko pravažiuojančių vaidintojų grupė, ir Pranas tiesiog įsiprašė, kad jam leistų nors ką nors toje grupėje vaidinti, nors jis ir nemokėjo portugalų kalbos. Besiversdamas gyvulių ganytojo amatu, jis šiek tiek pramoko vokiškai, nes fazendoje visi dirbantieji tik vokiškai ir kalbėjo. Pranas grupės vadovui pasižadėjo, kad po trijų mėnesių kalbės "gerai portugališkai", ir buvo priimtas. Pradžioje — bandymui, gi po to su šia trupe keliavo po Mato Grosso valstiją net ligi 1935 metų, taigi šešerius metus. Pranas prisimena, kad tame laikotarpyje jam jau buvo duodama vaidinti pirmaeilės tokių veikalų, kaip Otelo — Jago ir panašios rolės. Vaidindamas brazilams Pranas pasivadino... Francisco Silva.

Taip tasai Francisco Silva, vaidindamas su keliaujančia grupe Mato Grosso valstijoje, ganėtinai pagarsėjo, ir apie jo aktoriaus gabumus pradėj rašyti vietos laikraščiai. Tatai nebuvo nepastebėta ir didžiųjų teatrų vadovų. Jau su "vardu", žinomu ir už Mato Grosso valstijos ribų, Pranas gavo pakvietimą persikelti dirbti į Porto Alegre miestą, Rio Grande do Sul valstijos sostinę. Čia Pranas dar kartą pakeitė savo pavardę, pasivadindamas Francisco Dantas, nes tame mieste perdaug yra buvę Silvų... Porto Alegre Pranas, dabar jau Francisco Dantas, išsilaikė net ligi 1941 metų. Čia vaidindamas jis vėl pagarsėjo, ir jam plačiai atsidarė durys į Sao Paulo ir Rio de Janeiro didžiuosius teatrus, o taip pat ir į pradedančią augti Brazilijos filmų pramonę.

Pranas yra vaidinęs pagrindinius vaidmenis šiose Brazilijos produkcijos filmuose: "Pega ladrao" (Sugauk vagį), "Carnaval do Fogo" (Ugnies karnavalas), "Boco de Ouro" (Aukso burna), "Quem sabe, sabe" (Kas žino, žino), "Viuva Valentina" (Našlė Valentina) ir daug kitų, viso virš trisdešimtyje filmų. Nors jo ir daug dirbta ir filme ir teatre, bet, Brazilijos valiutai svyruojant, Pranas dar milijonų nesusikrovė ir dar ir dabar vaidina televizijos programose, o ypatingai Rio de Janeiro kanale 6, TV "Tupi" programoje, vadinamoje "Imperatriz das Sedas" (Šilkų karalienė). "Pradėjau vaidinti šioje programoje, kai tik prasidėjo televizijos vaidinimai Brazilijoje ir tęsiu šioje programoje tol, kol tik mano jėgos leis", — su šiluma apie darbą televizijoje kalba Pranas.

Klausiamas, kaip jis jaučiasi lietuvybės klausimu, Pranas man sako, kad jis visada jautęsis lietuvių ir tik neseniai "natūralizavosi", kai pamatė, kad dvi vyresniosios dukterys ištekėjo už vietinių brazilų ir jam "seneliui" jau nėra kitos išeities, kaip likti ten, kur gyvena visa jo šeima.

Į mano klausimą, ar jis nemanąs kada nors su savo darbais pasirodyti pas laisvuosius lietuvius Čikagoje ar kitose JAV-bių lietuviškose kolonijose, Pranas atsiliepė, kad jis labai norėtų ir tvirtai tiki, kad jam pavyks kada aplankyti laisvųjų lietuvių sostinę Čikagą.

Nors ir pusėtinai primiršęs savo gimtąją tėvų kalbą, Pranas Čepukaitis ir dabar atmintinai moka jo paties sudėtą lietuvišką maldą, kurią visada kalbėdavęs sunkesniuose gyvenimo momentuose: "Mano Dieve, mano krašto lietuviškas Dieve, žemės ten, kur aš esu gimęs, padėk man lietuviui sūnui sunkioje valandoje. Šitam Jūsų sūnui, padėk man mano darbe. Mano gerasis Dieve, ir labai ačiū už viską." Šią maldą Pranas kalbėdavęs jau nuo 1929 metų, kai tik pradėjo dirbti teatre. Man atrodo, kad jo malda buvo išklausyta.

Jurgis Šatorius
Rio de Janeiro

PRELIUDAS FIS-DUR...

Atkelta iš 9 psl.

ji išgirdo varpų skambėjimą. Motina net stabtelėjo: "Negi ta pakvaišusi Jokūbienė dabar sėdi varpinėje ir skelbia pavojų! Juk tai nieko nepadės. Niekas nebėgs degančių namų gesinti." Motina pasakojo, kad buvo norėjusi pasukti į varpinę, nutempti nuo jos Jokūbienę ir priversti bėgti kartu, bet čia pat juos pasivijęs žmogus pasakojo, kad Jokūbienė nesiduodanti prikalbinama ir skambinsianti tol, kol nelabieji, "pragaro velniai" (taip ji vaizdavosi priešus) galą gausią ir Druskininkuos vėl būsią ramu. Ir dar ilgai bėgančius nuo karo siaubo druskininkiečius lydėjo varpų skambesys. Jis lyg šaukėsi pagalbos, prasiveržda mas pro patrankų šūvius, ir toli sklido po nustebintą negirdėto triukšmo seną šilą. Netoli varpinės sprogo šrapnelis, pro šalį varpinės zvimbė kulkos, virš miesto raitėsi dūmų kamuoliai. Liepsnos apglėbė vis didesnį ir didesnį plotą ir pamažėl virto ištisa ugnies jūra. O varpai vis skambino ir skambino. Ir kai, pradėjus temti, liepsnos virto pragaru, o danguje pasirodė plati raudona pašvaistė, varpai vis dar skambino ir skambino. Bet kai šventoriuje prie varpinės krito sviedinys, ir čia pat virto žemėn gražusis klevas, o nuo varpinės atitrūko keletas plytų ir nušvilpė į aikštę — varpai nutilo. Kas gi atsitiko? Ar reikia to klausti?

Kai priešas buvo atremtas ir po dienos kitos pradėjo grįžti išsiblaškę Druskininkų gyventojai, jie rado didesnę miesto dalį sudegusią, tik pastirę namų dūmtraukiai, lyg lavonų griaučiai, stovėjo išsirikiavę, lyg ruošdamiesi mirties šokį šokti. Į lavonus buvo panašūs ir apdegę topoliai, klevai ir kaštonai, kurie dar prieš kelias dienas puošėsi gelsvais ir rusvais lapais ir, žaisdami su rudens saulės auksu, ruošėsi sutikti "bobų vasarą".

Bet kur Jokūbienė, kur ta tylioji moteris, kurios širdis taip pat narsiai plakė, kaip ir jos sielvartingi paskutiniai varpų dūžiai? Neilgai žmonės ieškojo Jokūbienės. Visiems, kas girdėjo pro šėlstančią karo audrą jos varpų skambėjimą, buvo aišku, kur jos ieškoti. Visi žinojo, kas palydėjo ją į amžiną poilsį, žinojo, kad varpų paskutinis skambesys buvo ir Jokūbienės paskutinis širdies dūžis. Ją rado persisvėrusią per varpinės navą, praskeltu, sukepusiu krauju aptaškytu veidu. Vienoje rankoje ji laikė didžiojo varpo virvę, kita ranka kabojo sustyrusi.

Taip mirė Jokūbienė — Druskininkų varpininkė. O jos "vakariniai varpai" ir dabar tebeskamba čiurlionio preliude Fis-dur...

"L. DIENŲ" LEIDYKLOS

K N Y G O S

A. Radžius

PAUKŠČIŲ TAKAS

P. Jurkaus pieštas viršelis.

Kaina $150

Alfonsas Gricius

PAŽADINTI SFINKSAI

Poezija

Kaina $1.50

Nerimos Narutės

RELIKVIJOS

Kaina $2.

Bernardo Brazdžionio

poezijos rinkinys

VIDUDIENIO SODAI

Už šį rinkinį paskirta "Aidų" literatūros premija.

Dail. T. Valiaus pieštas viršelis.

Kaina 4 dol.

Ignas Šeinius

VYSKUPAS IR VELNIAS

Apysakos

Viršelį piešė A. Korsakaitė

Kaina $3.00

Be to, galima gauti kitų leidyklų leidiniai:

M. Gimbutienės, **Balts.** $6.95.

Dr. J. Končius, **Vytautas the Great** Minkštais viršeliais $3, kietais $4.

B. Armonienė-A. Nasvytis, **Leave Your Tears in Moscow.** $3.95.

Lietuvių-Anglų kalbų žodynas. $5.

Anglų-Lietuvių k. žodynas. $6.

Lietuvių kalbos vadovas. $4.00

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cait. 90029

DARBININKAS išeina du kart savaitėje. Prenumerata metams $7.00. Naujiems skaitytojams pirmais metais tik $5.00. DARBININKO administracijoje veikia Spaudos Kioskas. Čia gaunami naujausi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue ● Brooklyn, N. Y 11221 ● Tel. GL 2-2923

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas

ADOLPH CASPER

Namų Telefonas 284 - 6489

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH, President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972½ N. Commonveajth Ave.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

EXbruck 4-9144 EX 4-2986

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

PAKEITĘ ADRESĄ,

neužmirškite pranešti administracijai — Jūs žurnalą gausite laiku, o adm-ja neturės naujų dvigubų išlaidų, nes reikia mokėti už grąžintus egz. ir vėl mokėti už pasiuntimą nauju adresu.

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4½% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

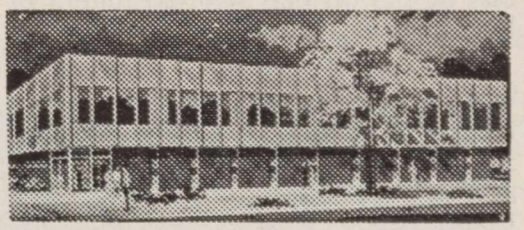

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS

sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

Lietuvių delegacija pas Los Angeles merą S. Yorty, kuris paskelbė Vasario 16-tą — Lietuvos Diena ir davė leidimą tą dieną iškelti Lietuvos vėliavą prie Los Angeles miesto rotušės.

Iš kairės: J. J. Bielskis, Lietuvos gen. konsulas Los Angelėse, Vanda Mažeikienė, G. Dambrauskaitė, S. Yorty, L. Stančikaitė, A. Skirius Los Angeles ALT skyriaus pirmininkas, Egid. Radvenis.

Delegacija merui įteikė lietuvišką dovanėlę.

Lithuanian delegation visiting Mayor Yorty of Los Angeles who proclaimed February 16th — Lithuanian Day.

Šiame puslapyje dedame keletą momentų iš vasario 16 dienos paskelbimo Nepriklausomos Lietuvos Diena. Daug miestų merų bei valstybių gubernatorių priėmė Vasario 16-tos proga lietuvių delegacijas, išleido atitinkamas proklamacijas. Gal ne visur tuo momentu buvo fotografas; bet ten, kur buvo, norėtume, kad ir pavėluotai, atžymėti LD žurnale. Negalėdami visų delegacijų pasiekti asmeniškai, kreipiamės į visus bendrai, prašydami atsiliepti, atsiųsti to momento nuotraukų ir taip istorijai palikti dokumentuotą atminimą.

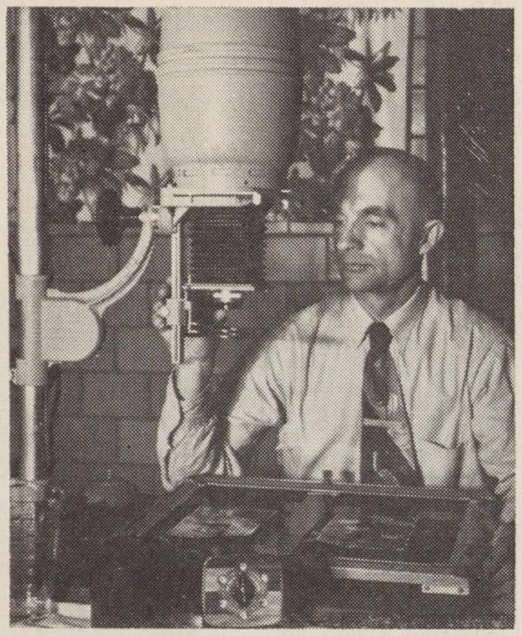

Leonas Briedis, Los Angeles, Calif., fotografas ir spaudos bendradarbis, savo foto laboratorijoje.

Leo Briedis, Los Angeles, Calif., one of the official photographers of the Lithuanian Days magazine.

Michigan gub. George Romney pasirašo Lietuvos Nepriklausomybės Dienos proklamaciją. Aplinkui jį Detroito liet. delegacija. Iš kairės: Vl. Pauža, Vl. Selenis, Mary Kazlauskas; Vida ir Rimas Gaskai iš Midlando, Mich. Atstovų Rūmų mažumos atst. R. E. Waldron; Ralph Valatka, Algis Zaparackas, J. Kazlauskas, R. Gražulis; E. Paurazienė ir O. Valatkienė.

Michigan Lithuanians in Governor George Romney's office at the signing of the governor's 1966 proclamation designating February 16th Lithuanian Independence Day.

Vasario 16 dienos proga Linden, New Jersey, miesto meras Alexander G. Wrigley (Grigaliūnas, lietuvių kilmės) priėmė tos apylinkės Alto valdybą ir paskelbė atitinkamą tai dienai proklamaciją. Iš kairės į d.: V. Tursa, M. Samatienė, Linden miesto meras, S. Čerienė-Mulks, S. Vaičiūnas.

Mayor G. Wrigley of Linden, N. J., signs a proclamation declaring Lithuanian Day.

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugijos valdyba, Sydney mieste, Australijoje. Sėdi iš kairės: Ad. Skrinskienė, vicepirm., O. Baužienė, pirm., V. Petniūnienė, sekr.; stovi: G. Cujes, narė ūkio reikalams, J. D. Kapočienė, ižd., L. Gasiūnienė, n. ligonių reik., A. Kapočienė, n. ypatingiems reikalams. Ši valdyba, šalia našios veiklos tautiečių tarpe, yra pasiryžusi pastatyti Sydnėjuje lietuviams seneliams ir invalidams namus; daug darbo ir triūso ji aukoja telkti lėšoms.

Committee of the Lith. Women Social Auxiliary in Sydney, Australia.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

BIRŽELIO 30-LIEPOS 3 d. CHICAGOJE 1966

MŪSŲ JĖGOS, MŪSŲ ŽINIOS LAISVAI LIETUVAI TĖVYNEI!

Plakatą piešė dail. T. Valius

ADELAIDĖS ŠV. KAZIMIERO LIETUVIŲ MOKYKLOS IR JAUNIMO LITUANISTINIŲ KURSŲ mokslo metų užbaigimas, įvykęs gruodžio 11 d. Lietuvių Katalikų Centre.

Pirmoje eilėje sėdi mokytojai ir lektoriai (iš kairės): Elena Jačiunskienė, Laima Daugalytė, Alyzas Paliulis, Kazimiera Dičiūnienė, Ona Stankevičienė, Rimas Daugalis, Laima Kuncaitytė, vaikų darželio ved., kun. P. Dauknys, MIC, mokyklos ir jaunimo Lituanistinių kursų ved., kun. A. Kazlauskas, MIC, mokyklos globėjas, Elena Varnienė, mokytoja ir parengimų vadovė, Marija Daugalienė, Saulutė Pusdešrienė, Kazys Pažėra, Marija Grėbliūnienė, taut. šokių vad., Genovaitė Vasiliauskienė, dainavimo mokytoja, ir Jurgis Vasiliauskas, lektorius.

Antroje eilėje iš kairės stovi lekt. Antanas Gavelis, iš dešinės—lekt. Pranas Pusdešris. (Nuotraukoje nėra lektorių Mockūno ir Pakalnio, taip pat keletos mokinių).

Po iškilmingo akto sekė visų mokinių atliktas montažas "Lietuvos vaikai".

End of the school year at the St. Casimir Lithuanian School and Lituanistic youth classes in Adelaide, Australia.

Foto Alfonsas Budrys

JAUNIMO VASAROS STOVYKLA, kurią surengė Adelaidės vyresnieji moksleiviai ateitininkai š. m. sausio 1 - 9 dienomis. O'Sullivan Beach stovyklavietėje, gražiame pajūryje. Dalyvavo apie 80 stovyklautojų, kurių pusė buvo atvykę iš Melbourno.

Paskutinėje eilėje stovi stovyklos vadovybė — iš kairės į dešinę: Aidas Žiogas — berniukų bendrabučio vadovas, Nemira Masiulytė — mergaičių bendrabučio vadovė, Aldona Kasčiukaitytė — meno vadovė, Vytautas Vosylius — berniukų stovyklos viršininkas, Dovylė Pauliutė — mergaičių stovyklos viršininkė, kun. P. Dauknys — kapelionas, Nojolė Bataitytė — mergaičių sporto vadovė, Leonas Vasiliūnas — akordeonistas. (Nuotraukoje nėra dainų mokytojos Genovaitės Vasiliauskienės)

Foto Vytautas Vosylius

Lith. youth organization "Ateitis" organized a summer camp in Australia on January 1-9.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Vasaris 1966

—**Anicetas Simutis** paskirtas Lietuvos konsulu New Yorke nuo 1965 m. gruodžio 20 d. Lig to laiko A. Simutis dirbo kaip vicekonsulas Lietuvos generaliniam Konsulate New Yorke, kur ir toliau jis dirba naujuoju titulu.

— Poetas ir vertėjas Nadas Rastenis jau skaito K. Donelaičio METŲ poemos vertimo (Seasons) korektūrą. Jau iškoreguotos dvi pirmosios — Pavasario ir vasaros — dalys. Įžangą apie K. Donelaičio gyvenimą ir kūrybą rašo prof. dr. Elena Tumienė.

— Solistas **A. Vokietaitis** ir smuikininkas **V. Strolia,** abu daylvauja Metrapolitan operos gastrolių sudėtyje, praėjusių gastrolių metu buvo atvykę į Los Angeles.

—**Los Angeles Dailiųjų Menų klubo** narių susirinkimas įvyko sausio 29 d. Pr. ir M. Lembertų namuose, kurortiniame Santa Monica mieste. Klubo pirm. poetas Pr. Lembertas narių susitikimui patiekė turiningą programą ir ją sklandžiai pravedė. Buvo priimta nauja narė režisierė Dalila Mackialienė. Jos inauguracinis "credo" buvo perpintas mūsų poezijos kūriniais, kuriuos ji su nepaprastu įsijautimu perteikė. Klubo vardu priėmimo žodį tarė J. Tininis. Pagal tradiciją, naujam nariui linkėjimus tarė visi klubo nariai.

Antroje dalyje dr. M. Gimbutienė pademonstravo foto skaidres iš savo archeologinių kelionių Artimuose Rytuose ir kitur. Visus labai sudomino daugelis iki šiol nematytų ar užmirštų M. K. Čiurlionio paveikslų, trauktų jo vardo muziejuje Kaune.

Klubo vadovavimas perduotas J. Švaistui.

—**Rūta Lee-Kilmonytė,** Hollywoodo aktorė, vasario 23 d. vakare 13 kanale, Burrudo kelionių programoje parodė savo kelionę į Lietuvą parsivežti savo bobutės. Trumpai papasakojus žodžiais, buvo rodomi Nidos, Kauno ir Vilniaus vaizdai: senos gatvės ir nauja statyba, Vilniaus katedra, kuri dabar paversta muziejumi, universitetas; paskutinis vaizdas buvo, kaip juodvi su bobute eina aplankyti Aušros Vartų. Be to, Rūta buvo atsigabenusi į studiją visą tautodailės parodą: audinių, staltiesių, juostų, gintaro dirbinių, žemaitiškas klumpes ir visą jaunamartės kraičių skrynią. (Deja, išvardinant, disonansu nuskambėjo pasakymas, kad "tuos karolius man dovanojo prezidentas"; nei JAV vyriausybei, nei lietuviams jis ne prezidentas, o okupantų pastatytas iškamša - kvislingas.) Šiaip jau Rūtos nuoširdus pasakojimas užkrėtė ir programos vedėją, kurs domėjosi lietuvių kultūra ir kalba. Tai buvo neįkainuojama Lietuvos propagandos valandėlė.

Čiurlionio kūrinių plokštelės

Numatoma išleisti 3 plokštelės M. K. Čiurlionio muzikos kūrinių. Jose tilps poemos Jūra, Miške, liaudies dainos, preliudai — viso 45 kūriniai. Visos trys plokštelės kainuos su prisiuntimu $15.80. Leidžia J. Karvelio Prekybos Namai, 2715 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629.

Norintieji įsigyti, prašomi pranešti leidėjui, kad tuo būdu būtų užtikrintas pirkėjų skaičius. Pinigų iš anksto nesiųsti.

M. K. Čiurlionio muzikos plokštelės, išleistos okup. Lietuvoje pernai metų gale, buvo bematant išgraibstytos ir rinkoje jų nebėra.

— Vasario 26 d. Jaunimo Centre, Chicagoje, surengtas vakaras, dedikuotas auto katastrofoje žuvusiam poetui **Algimantui Mackui.** Muzikinėje dalyje — nauji kompozitorių J. Gaidelio, J. Švedo ir D. Lapinsko kūriniai; be to, K. Ostrausko vieno veiksmo vaidinimas "Duobkasiai". Vakarą rengia Santara-Šviesa.

— Prof. **V. R. Greene,** dėstąs Kansas valst. universitete, renka medžiagą įvairiems išeivių lietuvių istorijos laikotarpiams nušviesti. Šiuo metu jis ruošiąs studiją apie kun. M. Kriaučiūno visuomeninę ir organizacinę veiklą; studiją baigsiąs šią vasarą.

—**Audronė Skudaitė-Pearson,** gyvenant 1311 DeKalb Suburban Apt., De Kalb, Illinois, rengia disertacinį darbą, kuriame nori panagrinėti M. K. Čiurlionio kūrybą. Prašo, kad turintieji ar žinantieji, kur gauti medžiagos, jai praneštų.

Gerai, kad vis daugiau atsiranda studijuojančių, kurie savo mokslo darbams ima lietuviškas temas. Donelaitis ir Čiurlionis yra dvi šiuo metu aktualiausios meno temos.

— Prof. d. **Vytautas Bieliauskas** Northwestern universitete vystančioje psichologų konferencijoje turėjo dvi paskaitas ir dalyvavo diskusijose. Jis atstovavo Cincinnati universitetui, kuriame yra psichologijos departmento vedėjas.

— **Vladas Ramojus,** "Lenktynės su šetonu" knygos autorius, paruošė veikalą apie įvairių Lietuvos vietovių partizanus, veikusius 1945—1953 metų laikotarpyje. Yra minima 130 žuvusių partizanų tikromis pavardėmis ir kiti — slapyvardžiais.

Šiuos, kovojusius ir nelygioje kovoje kritusius dėl Lietuvos laisvės patriotus bolševikai vadina "banditais"; matydami, kad šių idealistų atminimas tebeminimas su pagarba ir meile, bolševikai, savo rašeivų pagalba stengiasi juos šmeižti ir juodinti bei gąsdinti priaugančią kartą, kuri tik iš pasakojimų beatsimena bolševikų žiauriuosius okupacijos kovų metus. Vladas Ramojus, kiek įmanoma, šių kovų dalyvius, jų kovas su okupantais ir mirties aplinkybes parodo tikroje šviesoje. Laisvajame pasaulyje augąs lietuviškasis jaunimas, kuriam gal tik gulbės pieno tetrūko, turės progos susipažinti su savo metų amžininkais, kurie atsisakę vergijos, pasirinko laisvę, bet kartu ir mirtį.

Būtina, kad šis veikalas išeitų iš spaudos dar šiais, jaunimo, metais.

LIETUVIŲ FONDAS

LITHUANIAN FOUNDATION

6643 So. Maplewood Avenue
Chicago, Illnois 60629

— Lietuvių Fondas spartesniais žingsniais auga. Mūsų visuomenė įsitikino Fondo būtinumu ir dėl to ateina vis nauji nariai su nauju kapitalu. Netrukus Fondas turės ketvirtį milijono dolerių pagrindinio kapitalo. LF šeima artėja prie 1000 narių skaičiaus. Kas norėtų patekti į pirmojo tūkstančio narių eiles, turi nedelsiant savo įnašą siųsti į Lietuvių Fondą. Čekius adresuoti: Pay to The Lithuanian Foundation. Adresas: 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

— Išrinkta Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos krašto taryba. Rinkimuose dalyvavo 27 apylinkės su 1,071 nariu. Balsavo 863 asmenys. Išrinkta šie tarybos nariai (pagal balsų daugumą):

V. Šarka, J. Aviža, A. Bernatonis, J. Valiūnas, A. Keleris, J. Grinius, A. Bunga, Erd. Simonaitis, J. Barasas, Arvydas Lingė, F. Skėrys, S. Vykintas-Povilavičius, L. Pašaitienė, P. Karvelis, J. Stankaitis. Kandidatais lieka: O. Krutulytė-Boehm, V. Bartusevičius, J. Petraitis, V. Lėnartas, Gražina Fabijonaitė.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made fresh and Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.
★ Featuring Imported Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

Jei reikia apdrausti
namus, automobilį, gyvybę ir pn.,
pirkti ar parduoti nuosavybę,
kreipkitės telefonu NO 4-2919

ANTANAS F. SKIRIUS
REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE
arba apsilankykite įstaigoje
4366 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029.

"ANTRO KAIMO" DALYVIAI (iš kairės): sėdi — **Ramunė Jurkūnaitė, Regina Stravinskaitė;** stovi — **Jonas Žukauskas, Vytautas Demereckis, Rimas Vėžys, Romas Aninkevičius, Romas Stakauskas.**

"Antro kaimo" grupė, atvykusi iš Chicagos, du vakarus (vasario 4 ir 5 d.) "linksmino" Los Angeles publiką. Nežinia, kuo "kaimiečiai" laiko lietuvių visuomenę, kad drįsta tokiuo vulgariu nieku kaip "Bum, bum..." pradėti programą? Kiti dalykai, kurių viso buvo 25, vieni buvo daugiau, kiti mažiau vykę. Abu vakarus, ypač šeštadienį, atsilankė daug jaunimo, kuris gerai pasijuto, patekęs į Afriką. Užgauliojimai, tai dar ne satyra, ir nešvankumai, tai ne humoras, nors kai kas ir klyktų iš juoko. Tai tikrai "juodos piliulės", kurios mūsų teatro nepagydys. Pagaliau tai ir ne teatras, o pigus kabaretinis bandymas. Po kiek laiko, galėdami pažvelgti į save kritiškai, pasitelkę teatralą režisierių, pataisę lietuvių kalbą, gal ir padarys pažangą, jei nesiims ko nors rimtesnio. (ž.).

Lithuanian Charge d'Affaires Juozas Kajeckas being presented to Vice-President H. Humphrey at a diplomatic reception in U. State Department, Washington, D. C.

JAV viceprezidentui H. Humphrey su ponia (kairėj) Lietuvos Charge d'Affaires Juozą Kajecką (dešinėj) pristato Protokolo šefas (vidury) Ambasadorius Lloyd Hand priėmimo metu Valstybės Departamente.

Let The People Decide...

Remarks of Consul General J. J. Bielskis at the Lithuanian flag-raising ceremony Feb. 16, 1966, City Hall, Los Angeles, Calif.

With this flag-raising ceremony, the Lithuanian people, Americans of Lithuanian ancestry, and joining with them the people of good will, are observing the National Holiday — the great historic events. It is the 714th anniversary of the unification of the Lithuanian principalities into one great Kingdom of Lithuania, and also the 48th anniversary of the restoration of independence to Lithuania and establishing of the Republic.

Such events are of importance to all civilized people. It is the greatest aspiration to any organized nation to be free, independent, with the government of its own free choice in its own country! Attainment of such sublime goals are worthy of observance and celebration by all succeeding generations. Freedom and independence to the civilized nations are among the most important means of securing lasting peace and tranquility in the world.

These observances and celebrations usually are happy occasions. But, at the present time they are not happy for the Lithuanian people. While observing these historic events, currently disheartening occurrences in the land of their origin are calling for vehement protests against Soviet Russia for the occupation and exploitation of the country of their fathers. They protest most bitterly against Russian colonization in Lithuania and in the other Baltic States, Estonia and Latvia. And particularly the call is for a vigorous condemnation of Soviet Russia for its genocidal activities!

So far as it is known, communist Russians do not operate chemical ovens or incinerators for the destruction of the people in the occupied countries. They are now using more subtle means for that purpose. At first they were deporting people in mass to distant waste-lands of Russia for slave labor and a slow death.

/ Continued next page

SOVIET COLONIALISM AND RUSSIFICATION IN THE BALTIC STATES

Excerpt from Statement of Mr. V. Sidzikauskas, Chairman of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, on May 17, 1965, before the Subcommittee on Europe of the Committee on Foreign Affairs, ... House of Representatives

I. Some Features of the Soviet Colonial Rule in the Baltic States

1. Russification

Forcible Russification and denationalization of conquered countries and of their inhabitants was constantly pursued by Tsarist Russia. The Lithuanian people stubbornly resisted all these attempts.

After having invaded and incorporated the Baltic States, the Communist rulers of Russia continued the traditional policy of Russification, in spite of all slogans and pronouncements to the contrary. Any expectations that a new de-Stalinization campaign might herald some concessions to the Estonian, Latvian and Lithuanian national spirit were not fulfilled. On the contrary, in connection with the new Party program adopted by the XXII Party Congress, held in November 1961 in Moscow, Party program pointed out: (1) that "the boundaries between the constituent republics of the USSR are increasingly losing their former significance"; (2) that "full-scale Communist construction marks a new stage in the development of national relations within the USSR, until a complete national unity is achieved"; (3) that "the Russian language has, in effect, become the common medium of intercourse and cooperation between all the peoples of the USSR"; and (4) that "the growing scale of building of Communism calls for a continuous exchange of training personnel among the nationalities."

(a) **Imperial assimilation.** ...All the more essential manifestations of national Estonian, Latvian and Lithuanian culture and national life are strictly banned and stignatized as "bourgeois remnants". The histories of the Baltic States are being rewritten and falsified. Forbidden are pride in the national past or in the national heroes, or evocation of positive achievements in the period of national independence. Transgressors against this Russian imperialistic edict face severe punishment. In contrast, glorification of all things Russian, of Russian national heroes, including even such reactionary Tsarist generals as Suvorov and Kutuzov, is imposed, especially in the schools.

The First Secretary of the Lithuanian Communist Party, which is but a branch of the Soviet Communist Party, stressed recently that the Lithuanian Communist Party "should inculcate in the working people love and respect for the great Russian nation", and that "a special attention should be paid to teaching Russian" because this language is "of great importance to the strengthening of friendship among the Soviet nations". This forcible inculcation of "love and respect" for the occupying power has been Moscow's policy ever since the occupation of the Baltic States.

(b) **Public services.** Russian language is predominant in post offices, railways, airports and buses. One cannot even send a registered letter without addressing in the Russian language.

(c) **Schools and courts.** Under Stalin, the use of the country's language was a rule. Khrushchev abolished this rule. Most school books are translations from the Russian. Every school has its own "Lenin Corner", a kind of shrine where the "Great Fatherland" is worshipped.

(d) In **GUMs** (state department stores) most of the salesmen are Russians. When, as it was reported from Vilnius, a customer does not understand or does not want to speak Russian, he hears the answer: "You better go to Siberia, or your beloved America. This city was conquered by us, so we use our language".

(e) All **conferences and public meetings** with some Russian participants are conducted in the Russian language.

(f) Many streets, parks and squares in the capitals and some major cities of Estonia, Latvia and Lithuania have been renamed and bear inscriptions in the Russian language.

(g) Many **kolkhozes, sovkhozes and industrial enterprises** bear Russian names. In Lithuania, for instance, there are 59 "Lenin's Way" kolkhozes, 32 "Tchernyakovski", 17 "Kalinin", 22 "Zhdanov", 25 "Mitchurin", 14 "Kirov", 10 "Tchapayev", etc. kolkhozes.

(h) **Teachers, administration employees and Party members** are pressured to subscribe to Russian-language books and newspapers.

(i) **Merchandise** manufactured in Lithuanian plants often bear Russian names. Thus, for instance, a bicycle or a radio set, manufactured in Lithuania, may bear Russian name of "Vyatka", "Volko", "Orlyonok" or "Lastochka".

j) In the **universities** and other institutions of higher learning in the Baltic States, parallel courses in Russian are introduced in many subjects.

(k) The **Party and administration organs** in the Baltic "republics" are being increasingly infested with Russians. In 1964, for instance, 40 of the 123 members of the Communist Party's Central Committee in Lithuania (32.5 percent) were Russians. Out of 290 "deputies" to the Supreme Soviet of occupied Lithuania, 64 are Russians. Out of 29 members of the "Cabinet", 9 are Russians.

A similar situation prevails in Latvia. Out of the 121 members of the Communist Party's Central Committee, 51 are Russians. In the Supreme Soviet, there were 66 Russians among the 310 deputies. The 28-member "Cabinet" of occupied Latvia has 20 Latvians, but all of them were born in Russia.

II. Resettlement of the populatino in the Baltic States

1. Deportations to Remote Parts of the Soviet Union

... From June 14 to 21, 1941, more than 100,000 Estonians, Latvians and Lithuanians were deported to the Arctic regions of Siberia. In 1944, the Soviets invaded the Baltic States for the second time. Their return was followed by new waves of deportations and arrests in 1945, 1946, and 1947. The Baltic peoples were hardest hit by the deportations carried out in 1948-49 when, in order to break the resistance of the Baltic farmers against the forcible collectivization, about 10 percent of the entire population was driven to Siberia. Most of the deportees perished from inhuman conditions, starvation, exhaustion, cold and brutality. Under present conditions, it is impossible to compile exact statistical data about these deportations. The fact remains, nevertheless, that even according to the Soviet census of 1959, the population of Estonia, Latvia and Lithuania has declined by nearly one million. Some of the surviving deportees are still not permitted to return to their homelands.

2. The "Voluntary" Resettlement

Though mass deportations from the Baltic States have been discontinued in the recent years, deportations for forced labor outside the territories of the Baltic States continue under the guise of "voluntary" resettlement. According to official Soviet data, the total number of such "volunteers" in several recent years has reached approximately 8,000 in Latvia, and nearly the same number in Lithuania. The system of "voluntary" resettlement was extensively practiced under Khrushchev to provide a labor force for the virgin lands in Kazakhstan. Youth were mainly affected by this resettlement. Pressure is exercised to induce them to settle in remote Soviet areas permanently. On March 11, 1965, Radio Riga reported that a meeting of the representatives of youths and students who will proceed to Kazakhstan took place in Riga. The new group of these "volunteers" was 500 strong.

According to Soviet press reports from captive Lithuania, in 1962 some 12,000 Lithuanian youths left for Kazakhstan, Murmansk and other remote areas of the USSR in groups ranging from a couple of dozens to several hundred. According to Soviet sources, over 5,000 Lithuanian youths were moved from their homeland to the Tselinograd, region of Kazakhstan, to Karaganda and to the Kola Peninsula

---

Continued from page 21

But, because of adverse reaction of the free world to such inhuman acts, the rulers of Soviet Russia have changed their tactics. Now, at intervals they gather large groups of Lithuanian young people, propagandizing that these so called volunteer groups are being taken to various parts of Russia for an excursion. But, nothing is heard of those youths thereafter. The young people are lost to their families and to their nation. In their place, more Russians are brought to Lithuania for colonization. That is one of the latest genocidal means resorted to by Soviet Russia.

The outcry against this new form of colonization and genocide should reach not only the ear, but also the heart and mind of the freedom loving people everywhere. The United Nations has a special Anti-Colonialism Commission, but, unfortunately nothing much has been heard of its activities. Most of the colonial possessions in the free world are restored to free and independent states. Yet, Soviet Russian propaganda is frequently harping about it and accusing even the United States of imperialism! Soviet Russia is the largest colonial empire, composed of forcibly occupied countries. It is vicious eggressor, invader and occupant of many formerly free countries. And above all, Soviet Russia at present is the only one bent on genocide or destruction of the nationalities in the ccupied countries! How can one be a more brazen hypocrite?

The cry of the Baltic States goes heavenward and also towards the people and their leaders in the free world. They plead for an aid in their struggle against tyranny and inhuman acts perpetrated on them by the occupants. There is no need, and no one wants or desires to war against the Soviet Russia. But it is the moral duty of the free people everywhere to protest and otherwise express themselves against a member of the United Nations who is engaged in predatory activities in the subjugated countries. Most certainly, to demand that Soviet Russia withdraw its armies and communist agents from the Baltic States, and let the people decide for themselves under what form of government they wish to live in peace and freedom in their own countries. ..

in groups from 40 to over 200. On April 11, 1964, for instance, the Lithuanian press published the following report: "Citizens! Workers are being recruited for construction work in the Tselinograd area and in the city of Karaganda. Resettlement of entire families is also possible for permanent residence and work in the Tselinokray 'sovkhozes and kolkhozes' ." Following this appeal, newspapers in Lithuania announced on May 30, 1964, that 200 plumbers, electricians and bricklayers left for Tselinokray.

3. Russian "Colons" in the Baltic

Large numbers of Russians have been settled in Estonia, Latvia and Lithuania. In 1962, a summary of the last Soviet census was published in Moscow. According ta this summary, in 1959, 240,000 Russians and 64,000 Ukrainians, Byelorussians and other natives of the Soviet Union were living in Estonia — a total of 304,000 foreigners out of the total population of 1,197,00. This means that ne quarter of Estonian population were "colons".

In 1959, there were 795,000 foreigners in Latvia or 38 percent of the total population of 2,193,458. Of these foreigners, 550,000 were Russians. In Lithuania the number of Russian settlers was somewhat smaller, amounting to 8.5 percent of the total population of 2,711,445. All in all, in 1959, the three Baltic States had 1,041,000 Russian immigrants from the Soviet Union.

Accessible Soviet information shows that the proportion of Russians has increased sharply since 1959. Many industrial towns, such as Kohtla-Jarve in the slate-oil district of North Estonia, which has expanded enormously during the past five years, as well as the old border town of Narva, are predominantly Russian today. Russian names predominate in their town councils, police and various administrative bodies. Almost one half of the population of the Estonan capital city, Tallinn, and of its new suburbs is Russian. The same situation prevails in the Latvian capital, Riga.

Soviet demographic statistics show that the most vital age-group, 20-39, is most strongly represented among the Russian immigrants in the Baltic States. The same is true for industrial towns, where most of the immigrants have settled. Russian children and youth in the age group 10-19 amount to 35 percent of the native children of the same age group in Estonia and to 47 percent in Latvia.

The industrialization of the Baltic States is also a pretext for colonization. Engineers, technicians, bookkeepers, accountants and other specialists are being sent from Russia to Estonia, Latvia and Lithuania. They come with their families, often with all their relations.

Almost the entire shipping and railway network in the Baltic "republics" is manned by Russians. An army of so-called political workers, party officials, agitators and propagandists has been sent from Russia to the Baltic States. Groups of scholarship students are being sent from Russia to the Baltic universities. Red Army soldiers demobilized in the Baltic States are provided with work and housing there. The ceaseles influx of Russians is conformed by the most recent Russian statistics. 92 percent of the annual population growth in Lithuania is attributed to the natural growth, and 8 percent to the "technical movement," meaning colonization. In Latvia and Estonia, the respective figures are 60 percent for national growth and 40 for "technical movement".

III. Religious persecution in Lithuania

According to pre-war data, 85.5 percent of the Lithuanian population were Roman Catholics, 7.6 percent Jewish, 4.2 percent Protestant, 2.5 percent Greek Orthodox, and 0.2 percent others.

Immediately after the occupation of Lithuania by the Soviets, the Concordate with the Holy See was abrogated. Chaplains of all denominations were dismissed from the army and schools. All monastries and convents were closed. With few exeptions, church rectories and bishop residences were given over to Soviet administration. All religious charity institutions were expropriate. Over 300 priests, ministers, rabbis were arrested, killed or deported to Siberia. The Archbishop of Vilnius, Mecislovas Reinys, was arrested in 1947 and sentenced to ten years in prison; he died in 1963 in the prison of Vladimir, near Moscow. The Bishop of Kaišiadorys. Teofilius Matulionis, was arrested in 1946 and deported to Siberia; after his release in 1956, he returned to Lithuania, but was not permitted to exercise his pastoral duties and was expelled from his diocese; he died in 1962. The Bishop of Telšiai, Vincentas Borisevicius, was arrested in 1946 and sentenced to death. His Auxiliary, Bishop Pranciskus Ramanauskas, was arrested in 1946 and deported to Siberia. From 1946 to 1955, only one bishop for all Lithuania remained in office.

In 1955, two new bishops were ordained: Petras Maželis and Julijonas Steponavicius. However, the latter was arrested in 1961 and expelled from his diocese. At present, there is only one bishop in Lithuania, Petra Maželis, of the Diocese of Telšiai, but even he was not permitted to attend the Second Vatican Council. Out of 1368 Catholic priests in 1939, only some 600 remain in office now. *)

Four seminaries, with 470 students, functioned in 1939; only one seminary remains today. The number of students is limited to 50, and each candidate for enrollment must be screened and obtain the permission of the Soviet administration. The number of priests dying from old age exceeds that of the newly ordained ones. In this way, the Soviets seek to deprive the religious communities of priests.

An important feature of religious persecution in Lithuania is the unbroken string of public accusations against the clergy. Priests are accused, among others, of: cruelly violating the freedom of consciousness; inculcating religion among the young; obstructing Communist construction and allienating young people from Communist educational institutions; performing their "cult rites"; outside the church walls; welfare activities; usurping the leadership of religious communities (parishes); maitaining contacts with the population outside the church walls; visiting graves; collecting donations from the faithfu.l

Out of the 977 churches and chappels in 1939, only about 500 remain open. Out of 29 churches and chappels in the city of Kaunas, only 7 remain in service. 27 churches in Vilnius were desecrated and converted into warehouses, museums of atheism, restaurants, etc

Only one new church was built in the post-war period, but even this church was converted into a music hall; its rector and his assitant were sentenced to eight years of prison.

Teaching religion to children is forbidden and punishable by law. When asked by what right the Communist Party and Soviet administration interfere with religious beliefs, the organ of the Central Committee of the CP, "Tiesa" (Vilnius, July 14, 1965), explained that the "cause of building communism" gives the regime the right to interfere with people's religious beliefs.

Directives for the Communist lecturers on atheism explain the question of freedom of conscience in the following way: **"Coming to the problem of freedom of conscience, it is necessary to point out that in our country (USSR), after the seperation of church from the state and separation of school from the church, real freedom of conscience was achieved."** But then the directives emphasize: "Yet, if the Soviet State considers religion as a private business of its citizens, the Communist Party cannot be indifferent to religion." ("Komunistas, 1963, No. 5, p. 30).

The Church in the Baltic States has entered a period of a great danger for its very existence. Communism may never succeed in extinguishing religious feelings in the minds and hearts of the people. Yet by the use of terror and violence, communism may well achieve its aim of eliminating the church organizations, the outward embodimen of religion...

*) This statement was made last year. On November 28, 1965, the new Apostolic Admnistrator, J. Labukas was consecrated as Bishop.

(See this issue, page 5).

THE SEASONS (METAI)

of

Kristijonas Donelaitis

1714-1780

COMMEMORATIVE PUBLICATION

of

TWO HUNDRED FIFTIETH ANNIVERSARY OF HIS BIRTH

Rendered from the Lithuanian into English verse by

Nadas Rastenis

PUBLISHED BY LITHUANIAN DAYS PUBLISHERS

THE SECRETARY OF STATE

WASHINGTON

February 11, 1966

Dear Mr. Charge d'Affaires:

On the occasion of the forty-eighth anniversary of Lithuania's independence, it is my pleasure to extend to you the good wishes of the Government and people of the United States.

Our country has consistently espoused the principle that all peoples have the right to determine the form of their national existence. In Lithuania's case, we have applied this principle by refusing to recognize the forcible incorporation of that country into the Soviet Union. We fully support your continuing efforts to marshal world public opinion and to bring it to bear on the issue of self-determination for the people of Lithuania.

In view of the courage and fortitude shown by the Lithuanian people during these years of foreign domination, I am confident that their just aspiration for freedom and national independence will ultimately be realized.

Sincerely yours,

(Signed) DEAN RUSK

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires ad interim
of Lithuania

LITHUANIANS BOOST VIET NAM FUND. — The Lithuanian American Council of Norwood, Mich. has made a substancial donation to the Norwood American Legion Viet Nam Relief Fund. Shown at the Legion headquarters where the presentation was made are, seated, left to right: K. Simenas, Dr. A. J. Kizelewicz, commander of the Legion, E. Martyshus and A. Tumas; standing in rear are: J. F. Walker, Bronius Kovas, L. White, Povilas Tyla, Fr. Novick, and R. Weta.

(E. McLean Photo)

Norwoodo ALT skyriaus valdyba Legiono Posto būstinėje. Ši valdyba surinko daugiau kaip 200 dol. paremti Vietname kovai su komunizmu.

Officers and members of the Norwood branch of the Lithuanian American Council met with Post 70 Legion officers at the Legion Hall where they made a generous contribution to the Legion's Viet Nam Relief Fund. Spokesman for the council expressed their approval of the Legion's program as perhaps the ideal way to aid in the fight against communism. Members of this group have faced the Communist threat in the past in Lithuania and continue to fight against its tyranny.

Commander of the local post, Dr. A. J. Kizelewicz, was presented a volume for the legion library titled "Lithuania — Land of Heroes" and other literature depicting the efforts of the people of their valiant homeland in their fight to gain freedom.

—The **"Tablet"**, official paper of the Brooklyn, N. Y. Diocese, on April 15th printed a photograph of Rev. L. Jankus, executive director of the United Lith. Relief., holding a series of prayers on scraps of paper which were smuggled into the free world from Siberia and published into a prayerbook, "Mary, Save Us" in 7 languages. This exhibit was featured at the Vatican Pavillion in the N. Y. World's Fair.

Pirmoji ALDONOS STEMPUŽIENĖS plokštelė.

Joje įdainuota: D. Lapinsko 12 liaudies dainų ciklas "Mergaitės dalia"; Gruodžio, Račiūno, Banaičio, Jakubėno ir Šimkaus dainos, palydimos Stuttgarto simfonijos orkestro, diriguojant D. Lapinskui.

Mono $6.00 Stereo — $7.00

Prisiuntus adresą ir $10.00, leidykla pasiunčia plokštelę tiesiogiai oro paštu į Lietuvą, Australiją ir visus Europos kraštus.

Siųskite užsakymus:

FINE MUSIC RECORDS,
4249 Lambert Road, Cleveland, Ohio 44121.

Plokštelė gaunama Lietuvių Dienų leidykloje ir pas platintojus.

Elena Tumienė

KARALIAI IR ŠVENTIEJI

Poezijos rinkinys. Su dail. A. Korsakaitės piešiniais.

Kaina $2.50

DAŽYTAS VUALIS

Garsaus anglų rašytojo romanas iš gydytojų gyvenimo.

Vertė *Stp. Zobarskas*

Kaina $3.00

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

didelio formato savaitraštis, skirtingas savo išvaizda ir turiniu, plačiai žvelgiąs į lietuvių gyvenmą.

Plati Lietuvos gyvenimo kronika ● Laisvojo pasaulio lietuvių informacija ● Kultūrinis puslapis ● Jaunimo aktualijos ● Vaikų "žiburėliai" ● Religinis gyvenimas ● Sporto informacijos ● Skaitytojų pasisakymai ● Aktualūs straipsniai ● Politiniai įvykiai ir t.t.

Redaguoja: **k. dr. Pr. Gaidamavičius** ir **A. Rinkūnas.**
Leidžia: K. L. K. Kultūros Draugija "žiburiai".

Prenumerata: metams tik $5.00, pusmečiui — $3.00. Naujiems skaitytojams daroma nuolaida. Norintiems susipažinti siunčiama keletas numerių nemokamai.

Adresas:
Tėviškės žiburiai, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada

LITHUANIANS MAKE NEWS

Lithuanian minister Stasys Girdvainis and secretary of the Legation at the Holy Sea Stasys Lozoraitis,, Jr. in an audience with Pope Paul VI.
Lietuvos ministeris Stasys Girdvainis audiencijoj pas Popiežių su Pasiuntinybės sekretorium Stasiu Lozoraičiu, Jr. (Min. S. Girdvainis tarp Popiežiaus ir kalbančio su juo diplomato, toliau — Lozoraitis.).

● More than 100 singers and instrumentalists, representing Catholic, Jewish and Protestant congregations took part in the seven-language prgram dedicated to the success of the Ecumenical Council in Rome.

The program, sponsored by the St. Joseph's **Lithuanian Chorch Choir** and Waterbury Chapter,American Guild of Organists, was taped for the Lithuanian Musicology Archives in Chicago.

The audience was welcomed by the Rev. A. E. Gradeckas, pastor of St. Joseph's Church. He said the religious concertis also an example of the brotherhood of man and the fatherhod of God.

There were Christmas carols and Gaelic tunes; Greek chants and Italian traditional Christmas songs, the ancient "Kol Nidre" of Jewish tradition, and Lithuanian "Kelkit, Berneliai", by J. Švedas, sung by Marcella Andrikis, Vilius Bražėnas and chorus; "Atėjai, Kūdikėli", by A. Aleksis, sung by St. Joseph Lithuanian Church Choir, and directed by composer A. J. Aleksis.

The program was closed by the singing of the American and Lithuanian national Anthems.

Alexander J. Aleksis, organist at St. Joseph's Church, was in charge of the program and served as organist.

Composer A. J. Aleksis (2nd and 3rd from left, seated) and friends after religious concert, sponsored by Lith. St. Joseph church in Waterbury, Conn.
Šv. Juozapo par. choro ir American Guild of Organists skyriaus nariai dalijasi įspūdžiais po sėkmingo koncerto gruodžio 12 d., Šv. Juozapo lietuvių bažnyčioje, Waterbury. Programą atliko įvairių konfesijų nariai.
Iš kairės: Marcelė Andrikytė, koncerto sumanytojas komp. A. J. Aleksis, kleb. kun. E. Gradeckas ir Ernest Carosella; stovi: Mrs. Donald Brown, Robert Rudisill, Kazimiera Čampienė ir Edgar Edman.

● Lithuanian artist **Liudas Vilimas** has been appointed Display Director of the May Company in Cleveland, Ohio. This announcement was made by the company president in the Cleveland Plain Dealer. Mr. Vilimas was born in Lithuania, has had several art exhibits and participated in art exhibits with other artists. Several of his works were purchased by the Nuremberg Museum in Germany, the Rochester, N. Y. Museum and others. Before his post with the May Co. Mr. Vilimas has worked as director of display in Cincinnati and Rochester and has won six gold medals for his outstanding work.

● In a speach on the floor of the House of Representatives in commemoration of the 48th anni- increased **Lithuanian language** dence Day, Congressman Edward J. Derwinski (R., Ill.) called for increased Lithuanian language broadcasts by the Voice of America.

Representative Derwinski criticized both the nature and limited number of hours of programs beamed to Lithuania by the Voice of America. He charged that the Administratin is fearful offending the Soviet Union and therefore permits only straight news stories to be broadcast.

The Illinois Congressman also reiterated his plea for the establishment of a Special House Committee on Captive Nations.

LITHUANIAN PEACE CORPS

The idea to form an American Lithuanian youth Peace Corps found approval in Washington.

Father Gintautas Sabataitis, SJ together with Senator Dirksen spoke with the "Peace Corps" officials about a Lithuanian Peace Corps, which would be prepared to work among Lithuanians in other countries, especially South America. The Peace Corps officials called this idea very original and interesting and promised to include members of the Lithuanian Peace Corps into its study program.

This idea was suggested by the Lithuanian Jesuit Fathers awo years ago and found favorable response among Lithuanian college students.

Thi scoming summer Peace Corps will conduct a three month study course about Brazil. This study will include the Portuguese language, customs, culture and also a special course for Brazil "Urban Community Development". If a Lithuanian Peace Corps group can be organized by that time, it will be accepted into this summer's study program.

Whoever is interested in helping organize a Lithuanian Peace Corps or willing to spend one to two years working among Lithuanians in Brazil, schould contact the Jesuit Fathers, "Peace Corps", 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

Section of main table at 50th anniversary of #29 Newark, N. J.Knights of Lithuania. (L to R): Msgr. I. Kelmelis, Dr. J. J Stukas, toastmaster, A. Wesey, Supreme Council President, J. Jakunas, Financial Secretory of Supreme Council, Ed. Daniels, member of Supreme Ritual Committee, Rev. P. Zemeikis, N. Y. & N. J. district spiritual director.
Dalis garbės svečių iš Vyčių Newarko kuopos 50 metų minėjimo.

Here are two more stamps, issued by Lithuania for the Territory of Klaipėda (1 and 3). — In August 1923 Lithuania issued a series of 13 stamps, commemorating the return of Klaipėda. The lighthouse of Klaipėda's harbor is shown on 5 Litas Stamp. (2).

Dar pora pašto ženklų, išleistų Klaipėdos kraštui (1 ir 3). — 1923 m. rugpiūčio mėn. Lietuva išleido 13 p. ž. seriją Klaipėdos krašto atgavimui paminėti. Čia parodytas 5 litų p. ž. su Klaipėdos uosto švyturiu.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By Antanas Bernotas

Part LXXXIV

During the first days of 1923 initiators in Šilutė began spreading news that an insurrection to overthrow the pro-German Directorium was inevitable. They also inquired for volunteers to fulfill this task. There were enough volunteers who were willing to participate in the rebellion, and began gathering in Šilutė. As the word of insurrection reached Lithuania proper, hundreds of students, šauliai (riflemen) and young men left their homes and began to move toward the territory of Klaipėda. Even a unit of aspirants of the military schools in Kaunas crossed the border to Klaipėda.

On January 9, 1923, a committee in Šilutė was formed, called "Vyriausias Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas" (Supreme Committee for Liberation of Lithuania Minor), presided by the patriarch of Lithuania Minor, Martynas Jankus. The Committee issued a manifesto to all people of the Territory of Klaipėda. In this manifesto among other items was the proclamation that the above mentioned committee from that date is the official power of the territory; the Stepputat's Directorium is dismissed, a new Directorium of 5 members is ordered to be formed by Erdmonas Simonaitis, both languages of the country — Lithuanian and German — are official, an exceptional state in the country is proclaimed, and all people are asked to remain calm and to continue their work. The manifesto was signed also by Jurgis Strekys, Jurgis Lėbartas, Vilius Šaulinskis and Jurgis Brūvelaitis.

As leader of all rebellion forces captain Jonas Budrys (later Lithuanian Consul-General in New York) was appointed by the committee and as the chief of staff — Juozas Oksas. Leaders of the units were also foreseen. January 10th was set as the date of insurrection. All rebel forces were divided into three groups. Group One and Two received orders to occupy the country and to guard the coast alongside the Nemunas River against a possible intervention of the German stahlhelm, while group Three received orders to march toward the city of Klaipėda, to surround and to capture it. The German government was informed about the insurrection, they did not oppose it, they even agreed in secret. The French occupational forces received the news also, and were assured, that the rebellion is not against them and they were asked not to interfere in the insurrection, because the insurrection is directed against the Directorium of the territory alone.

During the days of January 10-11 the entire territory of Klaipėda was occupied by the rebels without any resistance. The rebels managed even to cross the Nemunas River to Tilžė and returned with some arms. At the same time orders were given to members of group Three to move from Pagėgiai and Šilutė toward Klaipėda. The rebels used trains and disembarked in Priekulė. Early in the evening of January 12th the first patrols reached the southern outskirts of Klaipėda and were greated by fire. On January 13-14 the insurgents continued their attack toward localities of Smeltė (Schmeltz), Sendvaris (Althof) and Gecėvė (Goetzhoefen), where they had to overpower a hard resistance of the defenders.

The town of Klaipėda was defended by the 21st French Battallion of Alsace, by about 200 German gendarmes and by 150 armed German civil volunteers.

(To be continued)

Books & Periodicals

La Lucha contra Dios en Lituania. Por el Dr. J. Savasis. Traduccion del Lituano al Castellano por el ingeniero Antonio T r i m a k a s. Ediciones Ascaola, Apartado No. 42154, Mexico 1, D. F. Impresso en Mexico 1964.

142 psl. teksto ir 16 psl. iliustracijų.

News Digest — International. No. 4—1965. Year III. Quarterly Review of East-West Political Relations and News from Behind the roln Curtain. Published by: international Information Centre, Box 62, P. O. Belmore, Sydney, N. S., Australia

Lituanus. Lithuanian Quarterly, Summer, 1965. Editor T. Remeikis. P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. $1.00 per copy.

Editorial: A Quarter of a Century without Freedom. Articles bv V. Krėvė, A. Plateris, A. Šešplaukis, A. Kurauskas. Book reviews by T. Remeikis, A. C. Matulis.

Julius Gaidelis, **Sonata E-MIN.** Violin & piano. Published by Izidorius Vasyliūnas, 27 Dimick St., Somerville, Mass. 02143.

KNYGOS LAUKIA SKAITYTOJO

Bernardas Brazdžionis

VIDUDIENIO SODAI

128 psl. su dailiais dail. Valiaus pieštais viršeliais. Kaina $4.

Užsisakantieji tiesiai iš leidyklos, rinkinį gali gauti su autografu.

Ignas Šeinius

VYSKUPAS IR VELNIAS

Apysakų rinkinys

Pomirtinis vieno žymiausių senosios kartos rašytojų-beletristų leidinys. Su Juozo Lingio žodžiu apie autorių ir jo kūrybą.

Spaudai parengė ir dalį korektūrų patikrino autorius prieš pat mirtį.

Devynios nepaprastai įdomios lietuviškomis, švediškomis ir egzotinėmis temomis ilgesnės bei trumpesnės apysakos, pasižyminčios originaliais personažais, intriguojančiom fabulom, puikiu stilium ir didele menine kultūra. 1959. 230 psl. Kaina $3.00

Gražiausia vaikams knyga yra ką tik "Lietuvių Dienų" išleista

Daumanto Čibo pasaka

ŽAIŽARAS

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė

Gaunama pas platintojus ir leidykloje. Kaina $150.

LITHUANIAN MAPS

is now available, compiled by J. Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

A multicolored map of Lithuania
Wall map, approx. 35x46: $4.50
Book map, in folder: $3.50

Only a limited supply available.

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

LITHUANIA THROUGH THE AGES

By Dr. A. Šapoka

62 pages of text, lavishly illustrated with actual photographs. English text makes this book accessible to all. A fine, short survey of Lithuanian hstory. Price $3.50

Stasius Būdavas

VARPAI SKAMBA

Apysaka

Mokytojo Banaičio, Loretos, Salos, Uždrausto stebuklo ir kitų romanų bei apysakų autorius Stasius Būdavas šioje apysakoje vaizduoja spaudos draudimo metus. Pagrindinis herojus yra našlaitis Rapolas Gelžinis, kuris, kaip pasakytų vysk. Valančius, yra guvus berniukas Apysaka ypač tinka mūsų jaunimui. 180 psl. Kaina $2.50

AMERIKOS LIETUVIŲ VARDYNAS

Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios. I knyga. Su prof. Pakšto įžanga. 280 psl. 1953. Minkštais viršeliais — $5.00, kietais — $7.00.

Vincas Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas

Angliškai išvertė Milton Stark

Kaina $4.00

Šias ir kitas knygas užsakydami, rašykite

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLAI

4364 Sunset Boulevard, Hollywood, Calif. 90029

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C. rGirdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto per FM radijo stotč WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
sekmadieniais — 8–9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio 10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia ir populiariausia radijo programa Chicagoje.
Nuo šių metų kovo mėn. 15 d. transliuojama iš naujos ir galingos radijo stoties WXRT — radijo banga FM — 93,1.
Kas dieną nuo 7 val. vakaro (išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Henrikas Žemelis.**
Adresas: MARGUTIS, 6755 S. Western Ave.
Chicago, Ill. 60636. tel GRovehill 6-2242.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—945 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Pranešėjai: **Patricia Brandza ir Algis Zaparackas**
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WORS — FM 105.1 MC — Sekmadieniais 8:30—9 A. M.
Programos reikalais kreiptis: Jonas Kriščiūnas — 846-4245; Kazys Gogelis — VE 7-4258; Stasys Garliauskas—TA 611385; Antanas Janužis — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo. ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)

Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba

per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 8:05 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas.**

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC 1460 klc.
Išleiko Lietuvių Radijo Klubas
Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580 Wilkins St., (14521); A. Cieminis, vicep.; R. Kiršteinas, sekr. 229 Nester St. (14621); V. Žmuidzinas, ižd.; E. Karklienė, narė.
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: O. Adomaitienė, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, Br. Krokys, B. Sedlickaitė ir D. Šiurlienė.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Washington, D. C.

Voice of America — Amerikos Balsas
Voice of America, Washington 25, D. C.
Pirmoji (pusės vaandos) **laida** duodama kasdien Lietuvos laiku 20 valandą trumpomis 13, 16, 19, 31, 41 ir 49 metrų bangomis. Ji **kartojama** 21 val. 30 min. — 19, 25, 31, 41 ir 49 mtr. bangomis.
Antroji (rytinė, 4-tos val.) **laida** Lietuvos laiku duodamas 6 val. 30 min. ryto — 31, 41 ir 49 metrų bangomis.
JAV-se standartiniu žiemos laiku laidos JAV-se stand. žiemos laiku laidos girdėti **New Yorke** 12 val. dieną, 1:30 p.p. ir 10:30 val. vak.; **Chicagoje** — viena val. anksčiau; Los Angeles trim val. anksčiau.
Argentinoj, Brazilijoj, Columbijoj: 2 val. p.p., 3:30 ir 12:30 val. naktį; Venezueloj — pusantros valandos anksčiau.
Australijoj: Sidney, Melbourne, Tasmanijoj — 3 val. ryto, 4:30 ryto ir 1:30 v. p.p. Adelaidėje — pusvalandžiu anksčiau; Perthe — 1 val. naktį, 2:30 ryto ir 11:30 dieną.
Vokietijoj, Prancūzijoj, Ispanijoj — 6 v. vak., 7:30 v. vak. ir 4:30 ryto.

Wilkes-Barre, Pa.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3.30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch.. 1540 Pittston, Pa.
Radijo komisija: V. Paulauskas, kun. B. Danis, dr. B. Kaslas, N. Bajorienė ir Vacl. Romanas. Pranešėja N. Bajorienė.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,**
974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55 Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis. (Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val. 42metrų banga (9.370 kl.).

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

J. AMERIKOS VALSTYBĖSSE

Baltimore, Md. — A. Česonis.
Brooklyn, N. Y. — DARBININKAS; J. Pašukonis.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Markus,
Chicago, Ill. — K. Babickas; Balys Brazdžionis; DRAUGAS; J. Karveis; MARGUNIAI; H. Naujoks; B. Pakštas; I. Sakalas; A. Semėnas; B. Stangenbergas; P. Svelnys; TERRA.
Cicero, Ill. — , E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Kocionas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Kudzias.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Bellnis.
Los Angeles, Calif. — V. Prizgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Zillonis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Kamanauskas

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Pataiavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:

Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — S. Bakšys; J. Pleinys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library.
Winnipeg, Man. — Br Bujokienė.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kida — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE
"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS
IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

A. ŽMUIDZINAVIČIUS / **REGĖJIMAS**